Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 135 (1135) ♦ Субота, 22 липня 1995 року ♦ Ціна договірна

Все перемелеться, одвіється полова — лишиться хліб, любов і рідне слово

Так-так — неодмінно перемелеться. Он як лагідно дивляться на світ польові квіти — провісники вічного життя й любові. А з далечини привітно махає нам прадідівський вітрячок.

Попри всякі негаразди ми маємо благотворний вітер часу — він працює на нас, обертаючи крила історії. І ми пересилимо тимчасові лиха, тільки більше і краще треба працювати.

А вітряк — то не тільки музейний спогад, він теж працюватиме на добро. У нас багато талановитих людей — вони можуть модернізувати правічний млин. А що — поставлять вітряк на колеса чи на гусениці, і не треба буде перевозити гори зерна до млина — він сам прибуде...

І пахнутиме в нашій оселі смачним хлібом, грітиме наших дітей батьківська любов і рідне слово.

(Закінчення на 9-й стор.).

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ПРИЙНЯВ ПОСЛА КАНАДИ

«Наші держави відрізняють особливі партнерські відносини, міцні зв'язки в усіх галузях життя. Канада багато чого зробила для України», — заявив сьогодні Президент України Леонід Кучма під час зустрічі з Надзвичайним і Повноважним Послом Канади в Україні Франсуа Матісом. Вона відбулася на прохання посла в зв'язку із завершенням його місії і майбутнім від'їздом на батьківщину.

Президент подякував Франсуа Матісу за багатосторонню і плодотворну діяльність на цьому посту, спрямовану на поглиблення дружби і співробітництва між нашими народами, і побажав послу успіхів в його подальшій діяльності.

У слові-відповіді Франсуа Матіс підкреслив, що Канада підтримує реформи, які нині здійснюються під керівництвом Президента України. Він відзначив також, що дипломатична місія в Києві є для Канади однією з найважливіших у світі. «Я відчуваю себе не тільки послом іноземної держави, який залишає країну перебування, а й другом, який ще повернеться в Україну», — заявив посол.

У розмові взяли участь міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко, глава Адміністрації Президента України Дмитро Табачник.

Вміємо дивувати

Закінчився візит делегації Китайської Народної Республіки на чолі із заступником Голови Постійного Комітету Всекитайських зборів народних представників Ван Ханьбіном, яка відвідала Україну на запрошення Верховної Ради. Китайських гостей прийняв Голова ВР Олександр Мороз, Прем'єр-міністр Євген Марчук, міністр закордонних справ Геннадій Удовенко. Делегація також побувала в Криму, де відвідала кілька науково-технічних підприємств, мала зустріч з Головою Верховної Ради автономії Євгеном Супрунюком.

Підбиваючи підсумки перебування в Україні, пан Ван Ханьбін зазначив: делегація була приємно здивована тим, що при ВР України діє україно-китайська група, яка сприяє розширенню двосторонніх парламентських відносин, і вважає за доцільне створити таку в Китаї. Гість також повідомив про предмет його бесіди з Є. Супрунюком: «Ми обговорили можливість створення в Криму вільної економічної зони, що може розширити прямі контакти між українським півостровом та Китаєм».

Тривога залишається

Ситуація навколо українського підрозділу «блакитних шоломів» ООН, заблокованого мусульманами у Горажде, поступово стабілізується. Незважаючи на фактичну ізольованість роти, туди постійно доставляється військовослужбовцями британського батальйону Сил ООН питна вода та продовольство. Чутки про те, що нібито серед українських миротворців виявлено хворих, не підтвердилися. Медичний персонал ООН констатував цей факт після обслідування особового складу роти, повідомила Укрінформу прес-служба Міністерства оборони України.

У районі Горажде побував командуючий Силами ООН у Боснії британський генерал Рупер Сміт. Він вивчив ситуацію і мав зустрічі з представниками боснійських мусульман.

Є інформація, що озброєння, вилучене в українських військовослужбовців, буде повернуто. Обстановка навколо 2-ї спецроти 240-го ОСБ Збройних Сил України у мусульманському анклаві Жепі залишається напруженою.

Читайте в суботньому випуску:

У номер

Указами Президента України призначено:

СІНЬКА *Василя Даниловича*, голову Київської обласної Ради, — головою Київської обласної державної адміністрації;

***ЛАЗАРЕНКА Павла Івановича*,** голову Дніпропетровської обласної Ради, — головою Дніпропетровської обласної державної адміністрації;

КУПІНА Петра Олександровича, голову Луганської обласної Ради, — головою Луганської обласної державної адміністрації;

СЕМЕНОВА Віктора Михайловича, голову Севастопольської міської Ради, — головою Севастопольської міської державної адміністрації;

КРУГЛОВА Миколу Петровича, першого заступника голови Миколаївської обласної Ради, — виконувачем обов'язків голови Миколаївської обласної державної адміністрації.

У Криму прийнято програму приватизації

Верховна Рада Криму, нарешті, прийняла програму приватизації державного майна автономії на 1995 рік. За це висловилися 55 депутатів із 98. Доречно зазначити, що цю програму мав намір прийняти ще кримський парламент попереднього скликання, але тоді після тривалого обговорення на приватизацію було накладено мораторій. У Криму приватизовано 14 підприємств загальнодержавної власності і 32 об'єкти комунальної власності. Згідно з програмою до кінця року буде приватизовано 483 підприємства, в тому числі 70 великих і середніх. Вирішено поки що не проводити приватизацію санаторно-курортних установ, оскільки не визначено їхню вартість.

Як заявила у розмові з журналістами заступник міністра економіки Автономної Республіки Крим Тетяна Шандра, зволікання з приватизацією дуже тяжко далося взнаки на економіці півострова. Керівники підприємств перестали цікавитися питаннями виробництва. Доходило до того, що списували дороге обладнання і, в кінцевому підсумку, підприємства припиняли існувати.

Вирішувати проблему політичними методами

Делегація України бере участь у засіданні «контактної групи» по врегулюванню боснійської кризи.

20 липня до Лондона для участі у засіданні «контактної групи» по врегулюванню Боснійської кризи вилетіла делегація України у складі міністра закордонних справ Геннадія Удовенка, міністра оборони Валерія Шмарова, керівника Управління міжнародних зв'язків Адміністрації Президента Володимира Фуркала, відповідальних співробітників міністерств закордонних справ та оборони, повідомив Укрінформу прес-центр МЗС України.

Україна вперше запрошена до широкомасштабних представницьких консультацій по пошуку механізмів політичного врегулювання військового протистояння в колишній Югославії.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про визнання деяких законодавчих актів України такими, що втратили чинність у зв'язку з прийняттям Закону України «Про статус народного депутата України»

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про статус народного депутата України» Верховна Рада України **постановляє:**

Визнати такими, що втратили чинність:

Закон Української РСР від 29 липня 1938 року «Про відшкодування депутатам Верховної Ради УРСР витрат, зв'язаних з виконанням депутатських повноважень» (Газета «Вісті», №174 від 30 липня 1938 р.);

Постанову Президії Верховної Ради Української РСР від 25 жовтня 1968 року «Про порядок розгляду листів депутатів Верховної Ради Української РСР» (в редакції Постанови Президії Верховної Ради Української РСР від 9 липня 1980 року — Відомості Верховної Ради УРСР, 1980 р., №30, ст.562);

Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 19 липня 1979 року «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про оплату депутатам Верховної Ради УРСР витрат, зв'язаних з виконанням депутатських обов'язків» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1979 р., №31, ст.400);

Постанову Президії Верховної Ради Української РСР від 19 липня 1979 року «Про розміри і порядок виплати добових депутатам Верховної Ради Української РСР у зв'язку з виконанням ними депутатських повноважень» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1979 р., №31, ст.401);

Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 13 грудня 1979 року «Про затвердження Указів Президії Верховної Ради Української РСР, якими внесено зміни до деяких законодавчих актів Української РСР» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1979 р., №52, ст.674) у частині затвердження Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 19 липня 1979 року «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про оплату депутатам Верховної Ради УРСР витрат, зв'язаних з виконанням депутатських обов'язків»;

Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 24 січня 1980 року «Про внесення змін до Закону Української РСР «Про відшкодування депутатам Верховної Ради УРСР витрат, зв'язаних з виконанням депутатських обов'язків» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1980 р., №14, ст.211);

Статтю 2 Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 14 липня 1981 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів Української РСР» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1981 р., №30, ст.465);

Постанову Президії Верховної Ради Української РСР від 10 травня 1990 року «Про внесення змін до Постанови Президії Верховної Ради Української РСР від 19 липня 1979 року «Про розміри і порядок виплати добових депутатам Верховної Ради Української РСР у зв'язку з виконанням ними депутатських повноважень»;

Постанову Верховної Ради Української РСР від 25 липня 1990 року «Про Тимчасове положення про забезпечення діяльності народних депутатів Української РСР»;

Постанову Верховної Ради Української РСР від 1 листопада 1990 року «Про внесення змін до Тимчасового положення про забезпечення діяльності народних депутатів Української РСР»;

Постанову Президії Верховної Ради Української РСР від 28 грудня 1990 року «Про відрядження та поїздки народних депутатів Української РСР за кордон» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., №5, ст.35);

Постанову Президії Верховної Ради Української РСР від 15 квітня 1991 року «Про внесення доповнення до Тимчасового положення про забезпечення діяльності народних депутатів Української РСР»;

Постанову Президії Верховної Ради Української РСР від 23 квітня 1991 року «Про внесення доповнення до Тимчасового положення про забезпечення діяльності народних депутатів Української РСР»;

Постанову Президії Верховної Ради Української РСР від 23 травня 1991 року «Про відшкодування народним депутатам Української РСР витрат по відрядженнях»;

Постанову Президії Верховної Ради України від 10 жовтня 1991 року «Про збереження середньої заробітної плати народним депутатам України при виїзді за межі постійного проживання для виконання депутатських обов'язків»;

Постанову Верховної Ради України від 11 жовтня 1991 року «Про внесення змін до Тимчасового положення про забезпечення діяльності народних депутатів Української РСР»;

Постанову Президії Верховної Ради України від 15 січня 1992 року «Про внесення змін до Тимчасового положення про забезпечення діяльності народних депутатів України».

Президент України Л. КУЧМА.

м.Київ,
7 липня 1995 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення доповнень до Закону України «Про підприємства в Україні»

Верховна Рада України постановляє:

Пункт 2 статті 24 Закону України «Про підприємства в Україні» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., №24, ст.272, №36, ст.474; Відомості Верховної Ради України, 1992 р., №48, ст.655) доповнити абзацом такого змісту:

«Державним підприємствам забороняється виступати гарантами при наданні суб'єктам підприємницької діяльності банківських кредитів».

Президент України Л. КУЧМА.

м.Київ, 5 липня 1995 року.

Наступ на парламентаризм — наступ на демократію

Темі судово-правової реформи була присвячена прес-конференція голови Комісії Верховної Ради з питань правової політики і судово-правової реформи Володимира Стретовича. Він зазначив, що минуло три роки від часу прийняття попереднім складом ВР концепції судово-правової реформи. Однак, як показала нарада, проведена 22 червня в комісії, працівники Міністерства юстиції, які брали участь у розробці проекту нової редакції концепції, намагаються закласти виключну роль Мінюсту в здійсненні реформи. А тому проблема реформування судової влади в Україні набуває нових рис, пов'язаних з необхідністю подолання суб'єктивізму і відомчого підходу.

В. Стретович зупинився також на роботі комісії, зусиллями якої напрацьована значна правова база для створення в Україні незалежної судової влади.

Окрім того, він поінформував працівників засобів масової інформації, що членами комісії підготовлено проекти законів, які стосуються роботи постійних комісій Верховної Ради, нормативно-правових актів в Україні, виборів народних депутатів, деякі інші.

Відповідаючи на запитання журналістів, В.Стретович підкреслив, що Конституційний договір, по суті, є відступом народних депутатів від принципів демократії на догоду політичним інтересам. Оскільки в самому Законі «Про державну владу і місцеве самоврядування» існує «конкуренція норм», то і виникають казуси, подібні до ситуації з Генеральним прокурором.

Водночас він звернув увагу на те, що наступ, який ведуть засоби масової інформації на парламент, є наступом на демократію, оскільки парламент повною мірою віддзеркалює суспільні настрої.

На його думку, варто було б прийняти кодекс етики для вищих службових осіб. Адже з прийняттям Конституційного договору склалася ситуація, коли будь-яку гілку влади можна звинувачувати у відступі від положень договору. Тим більше, що Президент не мав права видавати указ про підтвердження повноважень Генерального прокурора, бо він також порушив принципи і норми, закладені в Законі про владу.

Голова комісії негативно оцінив намагання виконавчої влади створити ще одну силову структуру — Національне бюро розслідування. В. Стретович вважає, що цей орган, оскільки не існує правової політики для нього, може використовуватися для зведення рахунків з політичними опонентами. Існуючої законодавчої бази, силових служб і структур вистачає для того, щоб повести рішучу боротьбу з організованою злочинністю. На його думку, бракує лише політичної волі.

Володимир КОРОЛЮК.

ПРО ПОДІЇ ДОВКОЛА ПОХОРОНУ ПАТРІАРХА ВОЛОДИМИРА (РОМАНЮКА)

Обставини вимагають ще раз повернутися до подій дня похорону Святійшого Патріарха Київського і всієї України-Руси Володимира (Романюка), щоб краще зрозуміти все те, що відбувалося.

У журналістів, які прийшли в Кабінет Міністрів України на брифінг, було чимало запитань до віце-прем'єр-міністра Романа Шпека. Адже він мав безпосереднє відношення до цих подій.

Одним із перших запитань було: «Вас підставили?».

— Ніхто мене не підставляв, — відповів Роман Шпек. — Під час похорону Олеся Гончара Прем'єр-міністр України Євген Марчук запитав, якого я віросповідання. Я відповів, що православний. Тоді він запропонував мені взяти участь у церемонії поховання. Коли після обіду 17 липня виникло питання про звернення Патріаршого місцеблюстителя митрополита Філарета про поховання Патріарха на території Видубицького монастиря, ми зрозуміли, що потрібно вести переговори. Це було доручено мені. Було проведено засідання Президії Кабінету Міністрів, на якому і вирішувалося це питання. На нього були запрошені представники київської адміністрації, а також віце-президент НАНУ академік Петро Толочко.

— Чому не було вирішено питання Видубицького монастиря?

— Тому, що ця територія не належить до володіння УПЦ КП. Уряд у межах своєї компетенції запропонував провести поховання на Байковому кладовищі, біля Святотроїцької церкви поруч з могилою першого Президента України Михайла Грушевського. Або на території Володимирського кафедрального собору, який належить УПЦ КП. Це рішення Президії КМ у понеділок увечері разом з мером Києва Леонідом Косаківським довели до відома митрополита Філарета і висловили побажання зустрітися з членами Священного Синоду. Але нам повідомили, що вони вже відпочивають. На мою пропозицію влаштувати цю зустріч зранку митрополит Філарет сказав, що він перед літургією повідомить про це членів Синоду.

Відповіді зранку, як ми домовлялися, я не отримав: йшла нарада митрополита Філарета з ієрархами УПЦ КП.

Десь о 8.40 пролунав телефонний дзвінок. Було сказано, що ієрархи з болем сприйняли пропозицію уряду, але зрозуміли, що іншого місця, крім Байкового кладовища, сьогодні бути не може. Було вибрано місце для поховання і викопана могила. Це було 18 липня. Я поінформував членів Президії Кабінету Міністрів й Прем'єр-міністра, що напруга зберігається, але вище духовенство погодилося з нашими пропозиціями.

— Якби це ви узгодили із Священним Синодом?

— Вони самі обрали місце поховання, яке було запропоновано. Ми пояснили, чому не можна ховати біля Володимирського собору. Тут і різні споруди, і підземний перехід, і тротуар.

Напередодні Священної літургії я зустрівся з двома священнослужителями і народним депутатом Вітовичем, які сказали, що Патріарх на Байковому кладовищі похований не буде. Його місце, наголосили вони, на території Святої Софії.

Близько першої години я отримав інформацію, що члени Священного Синоду висловились за поховання Патріарха на території Лаври, а духовенство — на території Святої Софії. Але це була усна інформація. Письмове звернення мені приніс народний депутат Павло Мовчан. О 14 годині 15 хвилин я його зареєстрував і віддав Павлу Мовчану. І саме під час нашої розмови мені по телефону повідомили, що відбулися сутички біля Володимирського собору.

Прем'єр-міністр дав розпорядження міністру внутрішніх справ зняти кордони міліції, які були на площі, для того, щоб всі бажаючі могли підійти до могили, яка була викопана біля стін Святої Софії, щоб рідні й близькі змогли попрощатися з покійним. Міністр внутрішніх справ Юрій Кравченко призначив службове розслідування фактів, які мали місце при проходженні процесії. Крім того, виконуючий обов'язки Генерального прокурора заявив, що по факту події порушено кримінальну справу.

Створено робочу групу, яку очолює віце-прем'єр-міністр Іван Курас. Він повинен вступити в контакти з науковцями, міжнародними колами, ЮНЕСКО, щоб визначити місце для усипальниці патріархів Української православної церкви. Щоб не факт смерті або похорон змушували приймати рішення. Вточно сказав Євген Марчук, що Святійший Патріарх Володимир, який так любив Україну і так вистраждав за її краще майбутнє, не схвалив би дії, які спрямовані на досягнення політичних цілей таким шляхом.

Олексій ТРОЦЕНКО. (Укрінформ).

МИ ПРОДОВЖУЄМО нову рубрику, започатковану «Голосом України» від 12 липня ц.р. Її напрям — підтримка всіх тих, хто хоче і вміє добре працювати й відповідно заробляти, хто прагне випускати престижну продукцію.

Наш народ талановитий і роботящий, повсюди є винахідники й умільці. Треба тільки створити належні умови, і багато чого вже завтра зможемо робити краще, аніж ото нам завозять усілякі зарубіжні фірми. Виробникові потрібна державна підтримка.

Запрошуємо до виступів у газеті зацікавлених — організаторів виробництва, спеціалістів, учених. Зерна нового досвіду неодмінно проростатимуть нашим добробутом.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК, «Голос України»

Твій хід, всюдихід

ТАК УЖЕ складається, що колективу краснодонського заводу «Автоагрегат» випадає мати справу із «вдячною публікою» як з одного боку, так і з другого. З одного — це ті, хто робить замовлення підприємству, а з другого — ті, кому замовлення робить сам завод.

Так, наприклад, остання продукція «Автоагрегату» — це його гордість. Автомобіль з ізотермічним кузовом — молоковоз, а також нафтопродуктовоз виготовлені вони на базі автомобіля УАЗ. Схожих до них нема більше ніде в колишньому Радянському Союзі.

Як розповідав директор «Автоагрегату» Леонід Руденко, ідея створення таких автомобілів, призначених майже винятково для села, народилася під час його частих зустрічей з директорами радгоспів, головами колгоспів, керівниками фірм.

Підприємство, яке можна сміливо назвати одним з найлегших на підйом в області, негайно заходилося шукати ділових партнерів, щоб справу розгорнути відразу широко. Так налагодилося співробітництво з Харківським заводом транспортного обладнання, Одеським автоскладальним, Маріупольським «Азовзагальномашем».

— Чому ці підприємства охоче і навіть з вдячністю взялися виконувати наші замовлення? Та тому, що недавно ще вони працювали на космос, на оборону. Конверсія вдарила по них болючіше, аніж по цивільних підприємствах, — пояснює заступник начальника директора «Автоагрегату» Олексій Івченко. — Наші замовлення врятували від безробіття багато їхніх спеціалістів і робітників.

І от тепер краснодонці, як і раніше, одержують з Ульяновського автозаводу УАЗи, розплачуючись із російськими партнерами власними телескопічними амортизаторами, вакуумними посилювачами гальм для тих самих УАЗів. А далі — монтують такі потрібні селу машини спеціального призначення.

Коротко про ці машини.

Автомобіль з ізотермічним кузовом. Кузов на вигляд такий, який по-народному називають будкою. Але вона не проста — має властивості термоса. Призначена для перевезення м'яса й інших твердих продуктів. Не заморожує, та коли туди покласти, скажімо, заморожене м'ясо, то його температура підвищується за добу лише на 3 градуси. Це задовольняє колгосп, якщо він хоче зайнятися виїзною торгівлею.

Молоковоз має невелику місткість цистерн — 500—700 літрів. Що кращого шукати фермерові, який хоче сам продавати молоко? А ще при цистерні є спеціальні бідони для сметани, і лотки на сир, і лотки торговельні.

Машину зручно використовувати і для подвірного збирання молока. Нафтопродуктовоз призначений заправляти автомашини, трактори, комбайни приблизно так, як заправляють літаки в повітрі — на ходу, тобто на фермі, в полі, на найрозбитішій сільській дорозі.

До речі, дорогу згадали не випадково. До переваг описаних машин треба додати й таке: вони всюдихідні — і переднє, і заднє шасі в них ведучі.

Випуск машин новітнього зразка тільки розпочали, а на «Автоагрегаті» готуються ставити на конвеєр ще одну новинку — авторефрижератор-холодильник. Усе роблять у стислі строки. Підганяють замовники, партнери. Підганяє саме життя.

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

Морські ворота поширшали

В ОДЕСЬКОМУ порту прийняв перші судна новий універсальний причал, який значно збільшив потужності й розширив можливості одних з головних морських воріт України. Ще рік тому в районі Карантинного молу було повне запустіння. Тим часом судна під різними прапорами маячили щодня на рейдах, очікуючи черги увійти в порт, не всі види вантажів могли прийняти й обробити одеські портовики. Їх перебрали на себе інші гавані.

Та, хто шукає, той, як відомо, знаходить: у компаньйони пристав велет — Донецький металургійний завод. Уклавши з портом угоду на спільну діяльність, він погодився взяти на себе третину всіх витрат зі спорудження нового глибоководного причалу. Звідси за пільговими умовами завод відправлятиме на експорт свою продукцію.

Прискіпливо добирали генпідрядника. Охочих узяти вигідний підряд було немало, а зупинилися на плавучому будівельному загоні № 2 акціонерного товариства «Чорноморгідробуд».

Будівельники, працюючи у три зміни, здали його не через два роки, як планували, а через рік.

Причал вдався, як мовиться, на славу: тут є все потрібне для приймання великотоннажних суден будь-якого класу, швидкої обробки будь-яких генеральних вантажів — контейнерів, металу, мінеральних добрив тощо. 40-тонні портальні крани марки «Конкор» здатні упоратися з усім якнайліпше. І під'їзні шляхи із суші зручні для маневру технікою.

Таку саму думку висловили й моряки грецького судна «Маргаро Р», якому випало першим стати тут під завантаження контейнерами. Новий причал, здатний тільки самого металу переробити за рік близько мільйона тонн, запрацював на благо колективу порту, на благо, не будемо соромитися високих слів, усієї України. Бо став до ладу в часи, коли багато хто, замість діло робити, тільки волає про нинішній занепад...

Одеса.

Лідія ТИТАРЕНКО, «Голос України»

НЕ ВІДДАВАЙТЕ КОРОЛЕВУ!

УКРАЇНУ врятує королева. Не англійська чи ще якась, а доморосла — та, що вилискує нині на сонці смарагдовим листям-вбранням, наливається соками, тішачи душу хлібороба. Коли б Україна розширила площі під посіви кукурудзи і збільшила її врожайність хоча б удвічі, вона стала б одним з найпотужніших експортерів зерна в Європі.

Провідні аграрні держави світу невпинно нарощують виробництво цієї найстабільнішої і найурожайнішої культури, а ми — невпинно його зменшуємо. У нас позаторік було 8, торік — 3 відсотки, а нинішнього засіяно качанистою лише мільйон гектарів площ. І це з 43 мільйонів гектарів сільгоспугідь, які має Україна...

Недооцінка найпріоритетнішої у світі аграрної культури обертається для нас кризою не лише в агропромисловому комплексі, а й загалом у державі. Бо замість того, щоб додатково одержати 8—10 мільйонів тонн кукурудзи і тим самим заощадити на інші потреби таку саму кількість хліба, мусимо зі своїх хлібних засіків 5—7 мільйонів тонн зерна пшениці пускати на фураж. У ясла худобі летять неспечені паляниці, короваї, пироги...

Щоб змінити пріоритетні напрями в зерновому господарстві країни, починати потрібно з насіння. Свого, вітчизняного.

І не тому, що ми затяті хуторянські патріоти, — пояснював мені головний агроном черкаського акціонерного товариства «Маїс», що займається селекцією і вирощуванням гібридної кукурудзи, Андрій Хільченко, — а тому, що наші гібриди районовані і тому мають перевагу перед заокеанськими, котрі не пристосовані до наших кліматичних умов і часто не встигають дозрівати, особливо у північних районах України.

Черкаський «Маїс», унікальна в Україні агропромислова компанія, що об'єднала в собі науку й виробництво, протягом останніх років має чудові результати з вирощування високоурожайних гібридів качанистої для різних агрокліматичних зон України. Господарства Черкащини, Полтавщини, Кіровоградщини, Харківщини, котрі сіяли на своїх полях насіння з «Маїсу», мали на кожному гектарі прибавку в півтори-дві тонни зерна. При цьому АТ забезпечувало своїх партнерів не лише насінням, а й засобами захисту рослин, зарубіжною високопродуктивною технікою.

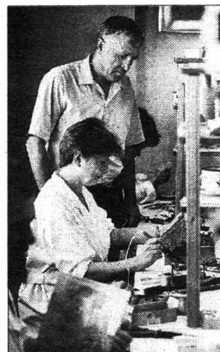
Будівництво кукурудзо-калібрувального заводу, що належить «Маїсу», обійшлося приблизно у 5 мільйонів доларів.Такий завод має і агрофірма «Зоря» на Рівненщині. А щоб забезпечити сповна Україну насінням кукурудзи, потрібно щонайменше ще 7—8 таких заводів. Проте замість того, щоб збудувати калібрувальні заводи і розв'язати гордіїв вузол з кукурудзою, держава щороку дає пільгові кредити в десятки мільйонів доларів для придбання імпортного насіння. Причому часто завозять насіння недоброякісне, нерайоноване, бо належного контролю за цим немає. А в того самого «Маїсу», до речі, Мінсільгосппрод не викупив законтрактованих кілька тисяч тонн добірного насіння качанистої. Мало того, не викупивши сам, не дозволив продавати Росії чи Казахстану, звідки надходили великі замовлення. Отже, закуповувати за кордоном насіння — у держави долари є, а розплатитися з вітчизняними товаровиробниками — немає і купоно-карбованців...

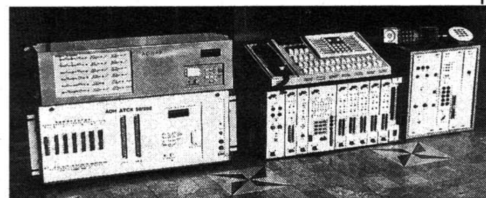
Нинішнього року, розповів заступник голови правління АТ «Маїс» Олександр Самойленко, їхнє товариство, не втрачаючи оптимізму (бо працюють у ньому люди справді захоплені, котрі твердо вірять, що «Україну врятує кукурудза»), засіяли качанистою понад три тисячі гектарів площ, орендованих у КСГП. Створивши у районах агротехнічні центри на зразок колишніх МТС, маїсівці на найвищому агротехнічному рівні забезпечили догляд за посівами — від сівби до збирання. Коли б цей досвід зі створення компаній за галузевим принципом, типу «кукурудзяного» «Маїсу», поширити в Україні, впевнена, агропромисловий комплекс країни швидко підвівся б з колін.

Черкаська область.

Анатолій ЯКОВЕНКО, Олександр КЛИМЕНКО (фото)

«РАДІАН»: РЕКЛАМУЄМОСЯ БЕЗ НАПІВГОЛИХ ЖІНОК

УЖЕ У ФОЙЄ заводоуправління розумієш: підприємство невелике і скромне — ні розмаху, ні розкоші, як ото буває у великих та могутніх.

— Це наша родима пляма, — невесело усміхається директор Василь Бровченко. — Належимо до Міністерства зв'язку. Там більше турбуються саме про зв'язок, а ми — пасинок. Отож розкошів не було ніколи.

Однак у пасинка був «плюс». Йому самому доводилося розробляти новинки, самотужки впроваджувати у виробництво, самостійно шукати того, кому потрібна та продукція. Наука нелегка. Зате коли настала відома ситуація, радіанівці легше утрималися на плаву. Ще й набирають темпів.

Завод випускає допоміжну апаратуру зв'язку близько сорока видів. Це пульти управління, аналізатори частотної інформації, універсальні визначачі номера тощо. Вони потрібні кожному керівникові, диспетчеру — і в місті, і на селі. Щойно відправили замовлення міністерства оборони, виготовляють апаратуру для УТЕЛ.

Розповідь директора кілька разів переривали телефонні дзвінки: різну апаратуру просили з Севастополя, Тернополя, Риги.

— Отже, працюємо і на імпорт?

— У нас давні зв'язки з Прибалтикою. Незабаром, сподіваємося, будуть замовлення з Туркменистану та Узбекистану.

Збути продукцію, щоб мати кошти на зарплату і розвиток, — це сьогодні проблема. Радіанівці вивчили зв'язок, знають, де і що у нього болить, і працюють з випередженням. Десь з'явилася потреба — а така апаратура на заводі є, навіть якщо сьогодні її й не випускають. Крім того, заводчани самостійно виготовили буклети про свою продукцію — і розсилають їх, і розвозять. Конструктори (а тут є талановита група на чолі з Володимиром Топчієм) перевели апаратуру на вітчизняну елементну базу — це позбавило замовників від зарубіжної залежності. І замовлень побільшало.

«Радіан» ще й розширюється. Поруч із управлінням — готова коробка корпусу. Історія довгобуду сумна. Колись міністерство пошкодувало 660 тисяч карбованців, а незабаром рахунок пішов на мільйони. От і завмерла будова. Але тепер за неї беруться самотужки. Знайшлися свої майстри будівельних справ. Придбали устаткування.

Важко заводові, як і багатьом іншим державним підприємствам.

— Якби вам довелося виступати з високої трибуни, що ви сказали б? — поцікавився я в директора.

— Разом з колегами запропонував би механізми підтримки державного виробника, — каже Василь Бровченко. — Щоб не дупити його імпортною навалою. Завозити варто тільки те, чого ми самі поки що не можемо виробляти. А так — ми вкладаємо гроші у розширення чужого, а не власного виробництва. Крім того, треба ретельно проаналізувати такі довгобуди, і коли видно, що з об'єкта може бути віддача, варто дати можливість закінчити його на пільгових умовах. Сказав би я також про численних контролерів та перевіряльників. Вони просто заважають працювати. Сотні довідок подавай. Щоквартально посилай людей на якісь курси... Системи тієї, здається, нема, а старе колесо крутиться. Сказав би про численні МП, що поприлипали навколо підприємств чи митниць, — одне фіксує, друге папірці проштамповує, третє... І все це навколо продукції, яку випускають інші. Від цього вона дорожчає вдесятеро.

Приєднуємося до «промови» директора.

На знімках: директор заводу В. Бровченко та радіомонтажниця Людмила Дідковська; вироби «Радіана».

Резонанс

Сергій ПАВЛЕНКО, «Голос України»

«Сіверський»: іду на збитки, але...

У чернігівському універмазі «Сіверський» прийнято рішення продавати товари, що виробляються в області, без торгової націнки. У такий спосіб торговельники хочуть підтримати місцевих виробників, яким за нинішніх умов нелегко вступати у конкурентну боротьбу з іноземними фірмами.

Чернігів.

У номер

● *Севастополь*

Зсув на залізничній колії

Стався зсув залізничного насипу в районі Сухарної балки у Севастополі. Пошкоджено 450-метровий відтинок колії. Вирішено встановити тут цілодобове чергування. Швидкість руху потягів обмежено до 15 км/год. Фахівці шукають способів закріпити грунт. Вживають необхідних заходів до відновлення нормального руху поїздів.

● *Чернігів*

«Дайте дорогу українській книзі!»

— закликають у листі до владних структур, підписаному діячами культури і просвіти Придесення. «Неправда, що гарної читабельної української літератури не існує, — зазначають вони, — хоч і невеликими тиражами, але вона виходить у світ. Тільки книготорговельники не бажають її завозити до книгарень». Автори листа зажадали від обласної, міських та районних Рад, щоб у загальному обсязі торгівлі книгарень українська книга становила не менш як 30 відсотків, пропонують також провести восени у Чернігові, Ніжині та Прилуках ярмарки української книги.

● *Рівне*

Святкуватимуть і в містах, і в селах

Розпорядження про відзначення в області четвертої річниці з дня проголошення незалежності видав Рівненський облвиконком. Передбачено повсюдно провести урочисті збори та святкові концерти, покласти квіти до пам'ятників, провести мітинги тощо. У Рівному відбудеться фестиваль «Пісні рідного краю», у закладах культури діятимуть тематичні виставки, присвячені Дню незалежності. Передбачена також широка спортивна програма.

● *Дніпропетровськ*

Люблять журналісти презентації...

Дегустаційний зал «Кримські вина» відкрито в Дніпропетровську. Журналісти, які зібралися на презентації, скуштували з підвалів знаменитої «Массандри» 10 найкращих сортів: «Мадера», «Херес», «Кагор», «Токай», «Піно-Грі» і навіть «Мускат білий Червоного каменю».

Директор концерну Геннадій Гвоздєв запевнив присутніх, що асортимент вин змінюватиметься лише в кращий бік. Та ось ціна — вона вже тепер становить 300 тисяч за дегустацію...

Фото Анатолія КРАСНОЖОНА.

● *Феодосія*

Морські прогулянки у розпалі

Навігація у Феодосійському регіоні півострова розпочиналася завжди у травні. Нині через обмаль відпочивальників значно пізніше. Але на воду вже спущено сім теплоходів. Серед них — комфортабельні морські лайнери на 250 місць, які здійснюють рейси до Ялти і Судака. А на однопалубних теплоходах, розрахованих на 200 чоловік, відбуваються екскурсії вздовж узбережжя. До послуг курортників комфортабельний «Карадаг» на лінії Феодосія—Коктебель. Готують до відкриття нову лінію Феодосія—Золотий пляж.

● *Харків*

Кругленька сума від земляка

П'ять мільярдів карбованців перевів на спецрахунок Харківської адміністрації для ліквідації наслідків аварії на Диканівських очисних спорудах колишній харків'янин, а нині президент великої київської фірми «Правекс» відомий підприємець Леонід Черновецький.

Сергій ЛАВРЕНЮК, «Голос України»

Указ тижня: коментар

Земля стає товаром

МИНУЛОГО тижня Президент України підписав Указ «Про приватизацію та оренду земельних ділянок несільськогосподарського призначення для здійснення підприємницької діяльності», який, на думку фахівців, за своєю важливістю може зрівнятися хіба що із Законом про велику та малу приватизацію.

Слід зазначити, що цей Указ з'явився не на порожньому місці — ще в листопаді 1994 року було підписано Указ про реформування земельних відносин, а отже, він є логічним продовженням розпочатого процесу. Бо склалася ситуація, коли землю продавали й купували, але цей процес не було узаконено.

Отже, що дає цей Указ? За словами ініціатора Указу, радника Президента з питань макроекономіки Анатолія Гальчинського, найголовніше те, що таким чином юридично закріплено право власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення, а отже, цим Указом дещо урівнено права сільськогосподарських та несільськогосподарських виробників. Із тією лише різницею, що коли першим земельні ділянки передаються безплатно, то другі мусять за це платити. За словами голови Держкомзему України Павла Гайдуцького, таке рішення прийнято тому, що сільськогосподарські підприємства використовують землю як основний засіб виробництва, а несільськогосподарські — як простір для розвитку. Тому зрозуміло, що сільськогосподарським виробникам у даному разі надається пріоритет.

Директор департаменту Фонду держмайна Олександр Поляков зазначає, що цей Указ мав би вийти відразу після ухвалення законів про велику та малу приватизацію, однак, як кажуть, краще пізно... Втім, варто зазначити, що над цим Указом, який видається на перший погляд дуже простим, довелося працювати більш як півроку. Один із керівників авторського колективу, директор центру прикладних економічних досліджень Олександр Розенфельд, пояснює це тим, що тут переплелися інтереси багатьох учасників земельного ринку, а тому потрібно було узгодити їх позиції. Проте, як кажуть, хоч і довго запрягали, але сьогодні можемо говорити, що таким чином легалізовано земельний ринок, визначено умови, за якими можна стати його учасником.

Щодо ціни слід зазначити таке. Для тих, хто вже приватизував той чи інший об'єкт і бажає викупити землю, на якій він розташований, вартість одного квадратного метра встановлюватиметься на основі методики, затвердженої відповідною місцевою держадміністрацією та з урахуванням експертної оцінки для конкретної земельної ділянки. А якщо йде мова про приватизацію земельної ділянки, на якій розташований об'єкт, що підлягає приватизації, то вона здійснюватиметься у той самий спосіб, що й приватизація об'єкта. Що стосується нових власників, то надалі здебільшого йтиметься про конкурентні методи продажу земельних ділянок, а відтак вартість одного квадратного метра завжди буде різна й залежатиме від розташування ділянки. Як свідчать результати земельних аукціонів, вартість одного квадратного метра коливатиметься від 2 до 200 доларів США в містах України і від 3 до 300 у Києві. Саме це дало підстави позаштатному раднику Президента України Олександру Пасхаверу стверджувати, що таким чином на ринок викидається ресурс, вартість якого не набагато менша від вартості всього майна, що підлягає приватизації. А це до 6 відсотків від усіх земельних запасів України. (Саме таку територію займають міста). Але голова Держкомітету в справах містобудування та архітектури Володимир Гусаков упевнений, що місцеві органи влади ніколи не підуть на те, щоб продати всі наявні земельні ресурси — скоріше за все підхід буде дуже й дуже вибірковий. Але зрозуміло, що вони обов'язково використають цей резерв для поповнення місцевих бюджетів.

Щодо оренди земельних ділянок, то Указом передбачено, що вони можуть передаватися в оренду на 50 років із переважним правом орендаря на продовження строку договору на наступні 50 років. А право оренди (як, до речі, і право власності) може бути продано, подаровано, обміняно, заставлено, передано як внесок до статутних фондів товариств та підприємств тощо. Крім того, Анатолій Гальчинський зазначив, що завершується робота над проектом указу про іпотеку земельних ділянок як сільськогосподарського, так і несільськогосподарського призначення.

Микола ФЕДОРЕНКО, «Голос України»

Огляд тижня

МИ НЕ ЯПОНЦІ, НАМ ХОЧА Б КРІПЧИКУ...

НА КОЖНОГО мешканця України припадає по 1,2 квадратного метра посівів так званих «інших» овочів; а зеленних (кріп, петрушка, селера, шпинат тощо) — половина квадратного дециметра.

Отож, кріп, петрушку, щавель можна придбати лиш у бабусі на базарі — в магазині «Овочі—фрукти» легше купити ківі й банани, але з ними раків не звариш і до салатів для присмачення не додаси. Та коли вже так складно з кріпчиком чи щавлем, які в декого за бур'яни вважаються, то що тоді казати про крес-салат, огіркову траву, амарант, ехінацею, мангольд, естрагон?..

Нині в Україні «інші» займають 6314 гектарів — у 6 разів менше, ніж усі овочеві. А коли порахувати на душу населення, то вийде по 1,2 квадратного метра. Але ж до «інших» нині належать перець, різні «нетрадиційні» капусти (цвітна, савойська, кольрабі, брокколі), зелений горошок, кабачки, гарбузи, баклажани, хрін тощо. Уявляєте, який шматочок залишається на зеленні культури — основних носіїв вітамінів рано навесні? Хіба що розміром з коробочку з-під йогурту.

Мабуть, у сучасників викличе роздратування, коли нагадаємо, що в царській Росії до столу подавали страви більш як із трьохсот овочевих культур, а в Японії, Голландії й нині вживають понад півтори сотні рослин. Звернімося тоді до нашого, не такого вже далекого періоду, коли було плодоовочеве міністерство. Тоді у спецгосподарствах вирощували овочеві півсотні найменувань, на які доводили «план до двору». Добру половину з того переліку займали зеленні культури.

Спецгосподарства, створені навколо великих промислових центрів, намагалися постачати вітамінами робітництво й інтелігенцію. Скажімо, у радгоспі «Совки», що під Києвом, створили спеціальну бригаду «зеленників», де талановитий овочівник Василь Пилипишин робив сівозміну більш як тридцяти вітамінних рослин. У ті часи практикували навіть вирощування овочевих ящиків, в які висівали найпоширеніші овочеві у невеликих кількостях, і господиня мала змогу потроху, за потребою вищипувати їх для їжі.

Але ринок, а точніше — його подоба, багато чого змінив. Тепер «план до двору» не доводять, а той, хто зі свідомості та любові до населення України все ж осмілиться завести зелені, вилітає в трубу. Головна причина — нікуди подіти вже вирощене. Щодо того, вигідно чи ні займатися ними, — питання спірне. Приватники наприкінці зими та напровесні озолочуються завдяки їм, інакше ніхто б не змусив їх сіяти той самий кріп чи петрушку.

Через те, якщо в системі теперішнього Укрплодоовочпрому, що входить до Мінсільгосппроду, виробництво овочів зменшилося удвічі, то зеленні культури загублено взагалі. Зникають теплиці, господарства починають вирощувати буряки, ніхто не займається збутом продукції, немає насінницьких господарств, бракує посівної та обробної техніки, хімікатів тощо.

Отож — куди нам до японців: кріпчик би подешевше придбати на ринку. Та й придбати б його взагалі...

Учора

... **семінар з правових проблем завершив роботу в Києві.** Це перший з 28 таких семінарів, що їх передбачає проект «Розвиток громадянського суспільства в Україні» за програмою TACIS Європейського співтовариства. Реалізує проект Українська секція Міжнародного товариства прав людини. Протягом липня 1995 — квітня 1996 років передбачено провести семінари та читання лекцій у школах, крім Києва, у Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Сімферополі, Полтаві та Черкасах.

Сьогодні

... **десантним кораблем «Пенсакола»** в Україну прибувають близько 600 військовослужбовців США. На полігоні Широкий Лан, що за 40 кілометрів від Миколаєва, наприкінці місяця передбачені українсько-американські навчання підрозділів морської піхоти. На них відпрацьовуватимуть дії з проведення операцій для підтримування миру в зонах конфлікту — в дусі програми «Партнерство заради миру».

Завтра

... **II міжнародний фестиваль дитячої творчості «Первоцвіт»** розпочнеться в Києві. Протягом тижня дитячі колективи з Якутії, Італії, Палестини, Польщі, Латвії, Білорусі, Грузії, Осетії та з багатьох міст нашої країни виступатимуть з концертами перед киянами та в дитячих таборах Київщини.

Урочисте відкриття фестивалю відбудеться на Печерську о 18-й годині в парку біля Маріїнського палацу. Головні заходи відбуватимуться під Києвом, де житимуть юні таланти. Організатори запропонують дітям спортивні змагання, концерти, дискотеки, а також відбудеться футбольний матч керівників мистецьких колективів.

Є журнал, буде й друкарство

Вийшов у світ проанонсований нами свого часу новий український журнал «Друкарство» (перший здвоєний номер за 1995 рік). Чудовий папір, ілюстрації яскраві, є на що глянути хоч для фахівців, хоч для малюків дитсадка. А про зміст довелось би говорити надто довго: тут і обмін професійним досвідом, і історія друкарської справи, й нормативні акти, й спроби зазирнути у найближчу перспективу, й статті про маркетинг та менеджмент, без чого не обійдешся. Що ж, поки що наше друкарство не на передових позиціях у світі, але сам журнал «Друкарство» до таких позицій нас таки наближає. До речі, головного редактора звати Олегом Розумом, і звучить це вельми обнадійливо.

Богдана МАРУЩАК.

Валерій ГОВГАЛЕНКО, доцент

Відлуння тижня

КРИМ: татари поводяться нестандартно

ЦЬОГО літа у Криму сталися події, нехарактерні для відносин народів, що населяють півострів. Мали місце безпорядки за участю кримських татар у Феодосії, Судаку, селищах Щебетовці, Планерському, Коктебелі. Приводом стала загибель двох татар під час зіткнення з кримінальними елементами. Колишній спікер Верховної Ради Криму С. Цеков не забарився звинувачувати в цьому і кримські, й українські власті.

Звичайно, зручніше підганяти події під виборчі політичні причини, але справжні корені скоріше в іншому.

Під час розмови у Києві Президента України з групою кримських журналістів, на якій мені випало бути присутнім і де порушували проблеми, пов'язані з поверненням кримських татар до Криму, Л. Кучма констатував, що Україна фактично одноосібно намагається розв'язати цю проблему. Президент має намір порушити це питання на найближчій зустрічі делегацій держав СНД. Однак Л. Кучма досить песимістично оцінив можливості реальної допомоги з боку країн СНД.

На жаль, братерські країни з великим задоволенням готові претендувати на поділ власності сусідів, аніж сплачувати спільні борги. Причому в одному випадку цілі інститути «копають» документи в тимчасових печерах відносин, часто плутаючи історію та право, а в другому — далі визнання проблеми, що склалася, справа не йде.

Мабуть, не варто плекати надію. Україні доведеться займатися проблемою повернення і облаштування депортованих народів практично сам на сам. В кращому разі можна сподіватися на моральну підтримку міжнародних організацій. Хоча на час розв'язання проблеми, безперечно, знайдеться чимало охочих «поєднати зусилля», щоб потриматися за золоту кельму під час завершення мазка...

Кримські татари завжди поводилися нестандартно — не так, як декотрі передбачали. Десятиліття тому від перших, хто повернувся, уже чекали неприязні до мешканців, які за велінням долі оселилися у будинках вигнанців, але татари, за невеликим винятком, були доброзичливі й стримані. Від них чекали войовничого сепаратизму, а вони обрали спільний дім з іншими народами. Уже були Фергана, Карабах, Придністров'я, Абхазія, але цей народ, перебуваючи в тяжких умовах загальної міграції, не піддався на провокації. Окремі сплески відчаю з самозахопленням перелогових земель не стали традицією.

Тому не варто зводити причини конфлікту до протиборства кримінальних угрупувань. Це не зовсім логічно. В таких структурах добре розуміють, що будь-які гучні події привертають увагу і спричиняють жорсткі заходи з приборкання злочинності у відповідь. Скоріше можна зробити припущення, що ситуацією намагалися скористатися, роздмухати напруженість, враховуючи згуртованість кримських татар.

Однак, на мій погляд, саме їхня згуртованість, довір'я своїм лідерам і допомогли зробити ситуацію керованою. Цим, гадаю, татари знову розчарували анонімних організаторів.

Зізнаємося, кримські татари викликали повагу до себе з боку оточення не лише розсудливістю. Вони показали всім мешканцям Криму, тим, хто любить його як батьківщину, що цю землю можна любити ще більше. Інколи здається, що за цю любов і дбайливість земля більше дає саме цим людям. Вони отримують дешевші м'ясо, овочі, фрукти. Але за дикими законами «совкового» ринку це означає збивати ціни, стимулювати конкуренцію. Це знайоме всім, але не всім подобається.

Звичайно, можна зрозуміти скрутний стан економіки України і неможливість надання сьогодні достатньої допомоги депортованим народам, які повертаються. Але є речі, які не вимагають значних матеріальних затрат, а лише зусиль з ліквідації бюрократичних «рогаток». Тисячі людей не можуть оформити громадянство України, брати участь у виборах, претендувати на частку власності на землі своїх батьків. Невже важко визначити особливий прискорений порядок набуття громадянства для депортованих народів? Зменшити хоча б моральні страждання колись уже ображених людей? Адже в цих «дрібницях» і виявляється турбота держави про нинішніх і майбутніх громадян. На цьому і проростає повага й патріотизм у відповідь.

На наш погляд, назріли умови для створення спільного фонду громадян Криму та України з підтримання депортованих народів, які повертаються. Нехай для початку це будуть невеликі кошти, але ж важлива моральна підтримка. Легше розв'язували б бюрократичні питання відведення земель, виділення матеріалів, перенавчання. Адже не даремно, мабуть, вписали ми до герба горду фразу: «Процвітання в єдності».

Севастополь—Київ.

Лист тижня

Піклування — річ рентабельна

ПРОЧИТАЛИ ми в «Голосі України» про поневіряння мешканки Черкас, котра намагалася одержати житлову субсидію, скільки інстанцій треба відвідати, скільки довідок зібрати. Створюється враження, що розробникам механізму призначення субсидій навіть не спало на думку обчислити пропускну спроможність служб. А вже до часу і нервів громадян їм і поготів байдуже.

Що ми зробили у себе в Алчевську?

По-перше, не стали створювати нової служби на порожньому місці, а поклали всі функції щодо призначення субсидій на відділ соціального захисту населення.

По-друге, відмовились від запропонованої схеми збирання довідок. Громадянам треба лише взяти довідку про доходи з основного місця роботи, що виконується без проблем, і звернутися до соцзабезу. Ото й усе! Пенсіонерам навіть і ця довідка не потрібна, оскільки соцзабез сам має відомості щодо пенсій. Подальше просування паперів від громадян приховане — цим займаються служби виконкому, про остаточний результат заявник дізнається у тому самому соцзабезі, а всі платіжні документи самі надходять, куди треба.

За кожною поданою заявою відкривають справу, інформацію з поданих заяв вводять до комп'ютера. Заяви сортують і у вигляді впорядкованих табулеграм роздають по організаціях, що надають житлово-комунальні послуги, де ці списки заповнюють усіма тими відомостями, за якими мали б бігати нещасні громадяни. Перевірені, заповнені і засвідчені списки повертаються до обчислювального центру, де всі цифри знову ж вводять до комп'ютера, і виконують усі розрахунки, формують усі підсумкові документи, у тому числі й бухгалтерські, і платіжні, і довідки про призначення субсидій.

Піклування про людей рентабельне. Працівникам житлових організацій набагато легше заповнювати акуратні впорядковані таблиці у зручний для себе час, аніж мати справу з некерованим потоком роздратованих громадян.

Про ефективність підходу свідчать і цифри. На 1 липня прийнято близько 2,4 тисячі заяв, практично всі обчислено, призначено субсидії. Та головним своїм досягненням ми вважаємо збережені час і нерви наших городян.

Звичайно, в Алчевську запровадження такого підходу було полегшене раніше створеною і постійно оновлюваною комп'ютерною базою даних мешканців. Крім того, є досвід організації роботи з полегшення для громадян приватизації квартир — у нас це роблять за один візит до органів приватизації; видавання приватизаційних сертифікатів — їх в Алчевську видає комп'ютер тощо. Однак такий самий підхід можна застосувати у кожному іншому місті, аби бажання. Ті, хто не вірить, що це можливе, зможуть одержати будь-які додаткові відомості в нашому інформцентрі, тел/fax (064-42) 3-75-44.

Юрій ШУР,
заступник голови міськради;
Тетяна ЛИСАЧЕНКО,
завідувач відділу соціального захисту.

Алчевськ.

Людмила ГРАЧ, «Голос України»

Опитування тижня

Половино моя, невимоглива я

ОТАКА виходить формула із результатів соціологічного опитування під назвою «Сім'я і шлюб очима молоді», яке провів відділ соціології сім'ї Українського науково-дослідного інституту проблем молоді. Об'єктами дослідження стали півтори тисячі учнів старших класів, студентів вузів та училищ віком від 15 до 21 року із 10 регіонів України.

Гадаю, дорослим з довгим, як борода, досвідом не завадило б поцікавитися уявленнями своїх чад про майбутню сім'ю та шлюбного партнера. Дарма, що висновки опитування узагальнені, адже часто-густо батьки скаржаться взагалі на брак відвертості з боку дорослих дітей. Відповідь проста: сім'я батьків для них служить взірцем, як слід жити або як не слід жити. Звідси і ступінь довіри. Але ще не пізно роз'ясненнями та власним прикладом виправити, підкоригувати ті установки молоді на шлюб і сім'ю, які, з погляду вихователів і батьків, сприятимуть стабільним і міцним стосункам.

Виходячи з аналізу опитування, можна констатувати, що неповаги до сімейних цінностей у свідомості молоді поки що не спостерігається. Однак на перше місце молодь ставить спілкування з коханою людиною або друзями, 3 і 4 місця відводить цінностям сім'ї та вихованню майбутніх дітей. Оскільки 93 відсотки опитаних ніколи не були в шлюбі, їхня орієнтованість на спілкування об'єктивно зумовлена безшлюбним статусом.

Якщо говорити про мотиви вступу до шлюбу, то чільне місце посідає кохання, потім — несподівана вагітність нареченої і лише на третьому — матеріальна забезпеченість партнера. Тривожно, але факт: зростає кількість шлюбів, викликаних вагітністю дівчини. Як правило, такі шлюби нестабільні. З усього видно, молодь недооцінює важливість спільних інтересів та поглядів. А, як відомо, чим вищий рівень збігання норм поведінки, тим тривкіший шлюб. Зрозуміло, що молоді бракує практичних знань, на котрих будується подружнє життя. Їхнє бачення ідеального партнера звелося лише до такого явища, як мала вимогливість до нього. Примітивні, навіть відсталі, уявлення в опитаних дівчат щодо ролі чоловіка у сім'ї. На жаль, любов чоловіка, його допомога по господарству, участь у вихованні дітей серед вимог посіли останнє місце. А на перше висувається: «Щоб заробляв, не пив, не був дуже вимогливим». Кожний десятий юнак дотримується думки, що родина існує лише для задоволення фізіологічних потреб. Крім того, хлопці необізнані в інтимних стосунках, не почувають своєї відповідальності. 8,8 відсотка молоді вважає прийнятними одностатеві сексуальні взаємини.

43 відсотки юнаків і 35 відсотків дівчат відчувають труднощі в пошуку «своєї» половини. Отже, щоб розширити коло вибору партнера, слід організовувати спільне дозвілля. Але звести його не лише до дискотек, а, передовсім, активізувати забуту клубну роботу за інтересами. Школа, на жаль, стоїть осторонь від формування здорових орієнтацій у сфері сімейного та сексуального життя. Лише 8 відсотків опитаної молоді говорять про це з учителями. А що робить решта юнаків та юнок? Знов, як і 10 чи 20 років тому, вчаться на вулиці?!

Безперечно, життя вчить кожного і вносить свої корективи, але це аж ніяк не означає, що наші діти мусять набивати гулі на життєвій стежці. Дорослі, які вже винайшли свій велосипед, здатні зорієнтувати підростаюче покоління у дорослому житті. І чим раніше ми навернемо їх до справжніх цінностей сім'ї, тим швидше матимемо здорове і щасливе суспільство.

Віталій ГАЙЧУРСЬКИЙ

Календар «ГУ»

В Україні народилися шість Нобелівських лауреатів

Улітку 1900 року створено фонд А.Нобеля

Перші Нобелівські премії були присуджені в грудні 1901 року й відтоді щороку інтелектуальний світ з нетерпінням чекає на проголошення імен нових і нових лауреатів найпрестижнішої відзнаки. Взагалі визначних премій у світі немало, але першою все ж вважають Нобелівську. Її засновник був щиро переконаний, що люди з більш високими моральними якостями та освітою і працюють продуктивніше. Цей принцип він поклав в основу відбору кандидатів, які заслуговують на відзначення своєї інтелектуальної діяльності. Нобелівська премія, можна сказати, заохочує майже всі сфери творчих виявів людини, але й одна має — особливості. Наприклад, премію А.Нобеля не присуджують математикам. Справа у тім, що засновник її математикою ніколи не цікавився.

Нині у списку нобелівських лауреатів понад 600 імен. Найчастіше відзначали американців — майже 200 чоловік. На жаль, українців у цьому списку ще не було. Але це — як дивитися. Наша Вітчизна дала життя шістьом лауреатам премії А.Нобеля.

В галицькім Бучачі (нині Тернопільська область) народився видатний єврейський письменник Шмуель Йосеф Агнон, відзначений високою нагородою за успіхи в літературній діяльності в 1966 році. Нобелівський лауреат в галузі медицини й фізіології 1952 року Зельман Абрахам Ваксман — з Прилук Чернігівської області. До речі, він є першовідкривач стрептоміцину, — антибіотику, за допомогою якого ефективно лікують на туберкульоз. Економіст (лауреат 1971 року) Саймон Кузнець — харків'янин. У селі Іванівка поблизу Харкова народився й Ілля Мечников — лауреат премії Нобеля в галузі фізіології та медицини 1908 року.

Дитинство й юність Ігоря Тамма пройшло в Кіровограді, його успіхи в галузі фізики були відзначені Нобелівським комітетом в 1958 році. Лауреатом визначної міжнародної премії став і хімік Роалд Хоффман, який народився в Золочеві Львівської області.

Всі згадані Нобелівські лауреати — українці лише за місцем народження. Більшість з них, очевидно, рідко згадували про це. Вони стали громадянами в більшості випадків Сполучених Штатів Америки. Отже, нам залишається чекати на лауреата — громадянина незалежної України.

Якщо ж згадати, хто був близький до того, щоб удостоїтись премії імені видатного шведа, то у першу чергу належить сказати про Івана Франка та Уласа Самчука. Висувалися також кандидатури Т.Осьмачки, П.Тичини, М.Бажана, В.Стуса, О.Гончара.

...Щороку в День Нобеля до кімнати нового лауреата вранці заходять біляві скандинавські дівчата у вінках і з запаленими свічками. Вони з тихим співом приносять лауреату в ліжко сніданок. Ця мить залишається в пам'яті відзначених на все життя.

Анатолій ПОЛОНСЬКИЙ, журналіст

Миттєвості Лесиної весни — з-за океану

ЦІННИМИ експонатами поповнився Ялтинський музей Лесі Українки. Сюди з Америки надійшла унікальна колекція фотооригіналів, які відтворюють неповторні миттєвості з життя великої української поетеси.

Піввіку тому сімейні фотографії Косачів-Драгоманових взяли з собою в еміграцію молодші сестри поетеси Ольга та Ізідора. Незважаючи на всі поневіряння, що їх сестри зазнали за кордоном, фотографії добре збереглися. На знак особливої симпатії до Ялти племінниця Л.Українки Ольга Сергіїв подарувала їх музею. Особливої цінності цим реліквіям надає те, що фотофонд поетеси в музеї був досить скромний. Тепер є можливість підготувати виставку фотографій, більшість яких експонуватиметься вперше. У дивовижний світ талановитої дочки українського народу відкрито ще одне віконце.

Крим.

Микола ВОЛОК, «Голос України»

Пішли артисти в народ

НИНІШНЯ скрута з грішми не завжди дає можливість людям дістатися не те що обласного, а навіть районного центру. Тому артисти Кіровоградського музично-драматичного театру імені Марка Кропивницького самі поїхали до своїх глядачів. Тридцять дві вистави і концерти показали вони мешканцям Долинського, Бобринецького, Олександріївського та інших районів.

— Я ще раз переконався, як народ наш закоханий у театр, — розповідає завідувач літературної частини Володимир Шурапов. — Повний аншлаг, переповнені зали, сцени буквально завалені квітами. А люди із сльозами на очах дякують за чудову можливість доторкнутися прекрасного.

Після короткого перепочинку театр розпочне підготовку до відзначення 150-річчя великого драматурга — земляка Івана Карпенка-Карого (Тобілевича), яке вся наша країна відзначатиме у вересні нинішнього року. Крім уже підготовленої трагедії «Сава Чалий», на традиційному святі театрального мистецтва заблискотять нові перлини із творчої скарбниці класика національної сцени.

Віктор СКРИПНИК, «Голос України»

«Орган» є. Чи буде орган?

У ВІННИЦІ з ініціативи творчих спілок започатковано фонд «Орган» — на відновлення унікального музичного інструмента, занесеного, до речі, до реєстру ЮНЕСКО.

Кілька років тому внаслідок регіональних чвар вінницький орган було по-варварськи зруйновано представниками православної церкви. На щастя, як вважають спеціалісти, інструмент ще можна відновити. Однак збір коштів — близько 150 тисяч доларів на реставрацію і стільки ж на встановлення — іде дуже повільно.

Та, схоже, орган із часом зазвучить знову — римо-католицька громада дала згоду на його встановлення у місцевому костелі (за іронією долі це приміщення — навпроти кафедрального собору, звідки інструмент викинули). Цікаво, що при цьому він, як і раніше, залишатиметься власністю управління культури.

Вінниця.

Володимир ДУПАК, «Голос України»

Сім днів біля моря

МУЗИЧНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ фестиваль «Азовське море-95» відбувся в Бердянську. Час і місце проведення, як бачимо, досить приємні. Однак фестиваль не «відпочивального» плану. Його етапи підпорядковані всесвітній акції «Врятуємо моря та озера Планети!»

Протягом семи днів свою майстерність демонстрували музиканти, художники, напружено працювали екологи та... спеціальна радіостанція, котра на коротких та ультракоротких хвилях у десятки країн несла вісті про «Азовське море-95».

Запорізька область.

Віталій ЖЕЖЕРА, «Голос України»

Хто боїться сірого вовка,

або Державна незалежність від культури

ЦЕ — другий матеріал циклу «Куди іде український театр?» (див. «ГУ» за 1.07.95). Звернути увагу на Фонд сприяння розвитку мистецтв в Україні, або, як він ще називається, Фонд Кравчука, спонукало ось що. Спонсорована цим фондом вистава А. Жолдака «Не боюся сірого вовка» стала, по суті, першим в Україні на сто відсотків вдалим комерційним театральним проектом. Тобто, відкрився шлях для таких проектів. Перед прем'єрою і друзі й недруги Жолдака тремтіли: якщо тут буде провал, то проваляться й надії на щось подібне взагалі. Але був успіх. Фонд Кравчука вкотре довів, що вміє підтримувати гідність мистецтва, не втрачаючи гідності власної. Справді, меценатство є талант. Річ же не в тім, щоб дати гроші. Колись сумно відомий Семен Юфа урочисто й публічно відвалив великі кошти одному новому театрові, після чого той театр народив слабесеньку виставу й щез безслідно...

— Леоніде Макаровичу, як ви обираєте об'єкт для допомоги? Ну, от я прийшов невідь-звідки й кажу: у мене є геніальний проект, дайте грошей. Що буде далі?

— Далі є можливості вас перевірити. Є рада фонду, куди входять кваліфіковані люди, вони й скажуть, як та чи інша людина світиться на духовному небосхилі. Потім приймається рішення. Так і з «Сірим вовком»: ми знали, що Ступка й Роговцева — зірки театру, та й режисер відомий як людина сучасного мислення, представник модерного напрямку. Вистава вийшла незвична, не така, коли театр нагадує інструктаж-нараду, де тобі дають відповідь на всі запитання.

Але є ще й стратегія фонду: ми не виділяємо якийсь один напрям мистецтва, підтримуємо і «класиків», і «модерністів».

— Після успіху «Сірого вовка» вже були якісь пропозиції від режисерів?

— До мене особисто не зверталися, але знаю, що пропозиції були, вони розглядаються нашими фахівцями.

— Але ж і у вас є особисті симпатії в мистецтві?

— Звичайно. Я вихованець і учасник старої партідеології й не можу сказати, що вона обминула мене, хто так каже, той каже неправду. Було, я любив реалізм, щоб луг на картині нагадував мені «мій» луг, потім був етап, коли я цінував легку дотепність, що не вимагає напруження, а от тепер відчуваю потребу мистецтва, яке б допомогло мені дати філософську оцінку явищ.

— Ця вистава саме така?

— Якби вона вийшла 10 років тому, був би всеукраїнський скандал. Вистава стала явищем, у мене є підстави гадати, що тут започатковано нову логіку, нову філософію в театрі. Колись скажуть, що 1995 року започатковано... А що саме започатковано, то хай вже критики визначать.

— Вам не здається , що добрі гроші здатні формувати в мистецтві оцю нову якість, що є пряма залежність між вкладеними коштами і мистецькою віддачею?

— Люди, які робили «Сірого вовка», розуміли, що це гроші спонсорські, і що цей спосіб підтримки мистецтва важливий не лише для них, і вони розуміли, що тут схалтурити не можна, бо більше грошей не дадуть ні їм, ні іншим. Я бачив їхнє внутрішнє переконання: ось ми робимо виставу без допомоги держави, і це нам вдається!

— Але ж видатних акторів у нас більше, ніж можливостей допомагати їм...

— Підтримувати треба не лише видатних! Державі це не під силу. Отже, треба створити умови для спонсорства й меценатства. Але ж у нас шаблонізація: нікому ніяких пільг! Наш фонд мав певні пільги, не беручи при тім з держави ні карбованця. Тепер нас президентським указом пільг позбавили, наші можливості скорочуються, ми змушені переглядати деякі свої програми. До чого веду? Держава мусить створити умови для того, щоб отакий фонд мав не лише імідж, а й певну свободу дій. Якщо він вкладає мільярд у виставу, то щоб для нього це не обернулося додатковим оподаткуванням чи ще чимось, інакше втрачається інтерес, навіть якщо ви любите мистецтво й щиро хочете йому допомогти.

— Але ж ви самі колись були «державою» ... Чому вона так чинить?

— Чому? Логіка елементарна: ось ми дамо пільги одному фондові, а завтра з'явиться ще 10 фондів, попросять і собі пільг, і на тих пільгах варитимуть гроші й робитимуть державі збиток, отака логіка.

— Тобто й ви б так думали, будучи на місці «держави»?

— Я б так не думав. Я б зробив так, щоб обмежити можливість створення фондів, які паразитують на ідеї меценатства. Для цього є багато шляхів. А ті фонди, що засвідчили дієздатність, треба підтримати, це і є реальна підтримка мистецтва, де комерсантів нема й ніколи не буде.

— Ви це зрозуміли вже тепер чи ще тоді, коли Президент України Кравчук міг допомогти Кравчукові — президентові майбутнього фонду?

— Я це зрозумів ще до того. Я знав одне: справжній громадянин, людина високої поваги до всіх інших народів і світових цивілізацій, людина, яка здатна все це сприймати, відбирати, шліфувати — така людина твориться на основі великої культури, а не лише великої зарплати, і без отакої людини державу будувати й державників виховувати — неможливо, і президенти наші майбутні, і прем'єри, й депутати будуть настільки відповідальними, наскільки потужним буде шар національної культури! Отоді у нас буде інша управлінська еліта, а зараз цей шар тонкий, тому куди б ми не кинулись, всюди одні й ті ж люди: то він депутат, потім він же міністр, інших взяти нізвідки.

А чи міг я свого часу допомогти «сам собі»? Я ж не сам вигадав цей фонд. До мене прийшли діячі культури й сказали: допоможіть, такий фонд потрібен, я тоді ще не знав, що буду колись його президентом. Вийшло так, що фонд створено указами двох президентів, Кравчука і Кучми. Йдучи сюди, я сподівався на сприяння й на можливість реальної допомоги культурі, і хай би нашу роботу перевіряли-ревізували скільки завгодно, але ж тут інше: бачите, у пресі часом натякають, що це фонд для підпільного сприяння якійсь партії, інші нісенітниці. Прикро. Але це минеться, залишиться -таки культура, бо вона вічна...

... Була спокуса ще раз запитати: як же ви, мовляв, злегковажили, Леоніде Макаровичу, й не забезпечили собі свого часу нормального існування, і культурі від того була б відчутна користь, та й вам спокійніше? Але справа, мабуть, не в тім, хто президентствує, Кравчук чи Кучма, а в тім, що десь на глибинному безсофовому рівні наша держава не довіряє культурі і боїться її. Та вистава називається «Не боюся сірого вовка». Аби ж то! Боїться вона, голубонька, держава наша, боїться втратити свою незалежність від Культури, ох, боїться, і ще довго боятиметься.

Фото Василя ПИЛИПГЮКА.

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

«Золота скринька» Полісся

Волинське Полісся — справжнє Ельдорадо казок, легенд і переказів, на які багате чи не кожне село. Протягом багатьох років їх збирали студенти Волинського державного університету під керівництвом проректора Віктора Давидюка. Більш як сто сюжетів з народної міфології Полісся, історії Волині періоду середньовіччя про виникнення та походження назв міст і сіл краю увійшли до збірника «Золота скринька», який готують до друку. Серію графічних ілюстрацій до книги зробив художник із Луцька Орест Хмельовський. За рядками легенд і переказів художник побачив цікаві оригінальні образи, зумів поєднати їх у реальному й фантастичному світі. Пригляньтесь до них. Вони викликають багато асоціацій, думок, почуттів.

Малюнки Ореста ХМЕЛЬОВСЬКОГО.

Олесь ГОНЧАР:

«Дивіться з висоти вічності»

Сьогодні — 9 днів, як письменник покинув нас

ВІД АВТОРА. Переконаний що відхід Письменника, осмислення цієї непоправної втрати стане ще одним випробуванням для нас на здатність бути нацією, спроможною утвердити свій самобутній розвиток і увійти до світового співтовариства як сучасний цивілізований народ. Сам він жив з високо піднятою головою, прагнучи бачити й архіскладне сьогодення, і нові риси завтрашнього дня. Таким, очевидно, постане в спогадах сучасників. Так. Ми лише на початку (хоча написано про Олеся Гончара немало!) пізнання його уроків. Адже вже перші спроби літературознавців поставити, наприклад, «Прапороносців» в контекст європейської і світової літератури відкрили нам новий зміст цього роману, що, мов промінь весняного сонця, вирізняється з-поміж творів світової літератури, яка від «Слова про Ігорів похід» до романів Е.Ремарка, Р.Олдінгтона та М. Шолохова звеличує воїнські чесноти та вірність вітчизні. Кохання, яким живуть герої «Прапороносців» — це символ вічного життя, яке не знищується ні війнами, ні іншими апокаліптичними виявами історії. Осмислення ж «Собору» на тлі таких вершин світової прози, як твори «Де ти був, Адаме?» Г.Белля, «Дім без опікуна» Г.Гюнтера, «Міст над рікою Дріна» І.Андрича та інших, змінює імідж української літератури як такої, що розвивалася лише у фарватері російсько-радянської.

I. І постала б Чигиринська АЕС, коли б не...

Для нинішніх двадцятилітніх стали вже історією події, що супроводжували вихід роману «Собор» Олеся Гончара. Тоді на письменника накинулася вся «комуно-бюрократична рать» на чолі з О.Ватченком, який «пізнав себе» в одному з героїв художнього твору Володці Лободі. Про це детально розповів Віталій Коваль в есе «Собор» і навколо собору». І от минуло двадцять років, наступили часи перебудови й у Москві надумали видати колись підготовлений до друку, а потім заборонений твір. Олесь Терентійович вирішив поділитися думками з приводу цього із слухачами тодішнього Всесоюзного радіо. Але ж перебудова йшла в Москві іншими темпами, ніж у Києві. В.Щербицький «не поспішав». Тож виникла проблема — як передати в союзну столицю радіовиступ, обійшовши київську цензуру? Вирішили зробити так — я готую інтерв'ю з Олесем Терентійовичем (записую, монтую разом з режисером В.Обручовим та музичним редактором М.Максимчук) і пересилаю магнітофонну плівку до Москви. А там редактор, яка координувала роботу літературних редакцій у колишніх республіках Радянського Союзу, Марина Левітанська приймає це радіоінтерв'ю як таке, що було зроблене нібито на її замовлення. Тобто, ми вирішили скористатися зашкарублістю більшовицької цензурної системи, її святим принципом суворої підпорядкованості низів верхам. Оскільки Українське радіо входило до мережі Всесоюзного, то було в прямій залежності від Москви. Але ж і там працювали люди, які розуміли всю абсурдність тоталітарного контролю комуністичної партії за роботою журналістів.

І от інтерв'ю з Олесем Гончаром прозвучало по Всесоюзному радіо. О 9 годині 15 хвилин. Письменник з болем розповідав, як писався твір, якими подіями був викликаний до життя. А це було літо 1987 року, тобто час післячорнобильські. Олесь Гончар закликав у своєму інтерв'ю жити за законами правди. І з цих позицій звертався до керівників України із вимогою припинити будівництво Чигиринської атомної станції, адже її спорудження розпочалося в історичному центрі нашої землі — гетьманській столиці Богдана Хмельницького. А поряд же могила Тараса Шевченка в Каневі, його рідні місця, історичні архітектурні пам'ятки...

Письменник бачив далі лідерів Радянської України, які, як пишуть тепер у спогадах, теж, бувало, розуміли всю безглуздість своєї діяльності та мусили робити те, що наказувала імперська Москва. Але хтось же повинен був зупинити цю руйнівну інерцію!

«Сили добра і сили зла протиборствують протягом усієї людської історії, і література покликана відтворити це вічне протиборство у всьому його драматизмі — говорив Олесь Гончар. — *Широта душі художника виявляється в здатності охопити все розмаїття життя, в здатності поряд зі словом, що викриває зло, знайти такі барви, якими можна відтворити прекрасне. Адже є в людині начало світле, добре, животворне... Література без людини зі світлом у душі була б явно неповноцінною».*

Півгодинне інтерв'ю викликало блискавичну реакцію в ЦК КПУ. Голос Олеся Терентійовича ще звучав в ефірі, а партійні чиновники вже сиділи в кабінеті голови Держтелерадіо УРСР М.Охмакевича. Хто автор інтерв'ю, де текст, де магнітофонна плівка, як це все потрапило в Москву без цензури? Як відповідав М.Охмакевич на ці запитання, я не знаю, оскільки, день просидівши в приймальні голови Держтелерадіо, я так і не був нікуди запрошений. Цековські клерки мали за правило не опускатися до рівня звичайного журналіста. Поінформовані люди сказали мені, що в ЦК КПУ відбулося прослуховування інтерв'ю Олеся Гончара (запис терміново передали з Москви), інтерв'ю обговорене. Недруги радісно потирали руки, очікуючи мого звільнення з роботи. Але настав вечір, до приймальні вийшов Микола Федорович Охмакевич (за день він декілька разів викликався до ЦК) і сказав, щоб я спокійно продовжував свою працю.

Заклик Олеся Гончара почула вся Україна. Колеги Письменника В.Захарченко, В.Кузьменко-Волошина, Ф.Моргун, М.Негода, С.Носань, К.Світличний, М.Фролова через газету «Літературна Україна» звернулись до широкої громадськості, врешті до народу України з вимогою до ЦК КПУ та уряду припинити спорудження Чигиринської АЕС. Оскільки настали інші часи, письменницьке слово було почуто — атомна станція на Черкащині не була побудована.

... Інтерв'ю «Жити за законами правди», що дав у червні 1987 року Олесь Гончар, опубліковане в його книжці «Чим живемо. На шляхах до українського Відродження», яка з автографом Письменника займає найпочесніше місце в моїй бібліотеці.

II. Київ, Конча-Озерна. Останнє інтерв'ю

«У нього такі красиві, добрі: теплі й розумні очі. І дуже м'який, ласкавий голос, якому тільки співати і співати б ласкавих українськихліричних пісень...»

Едуардас Межелайтіс про Олеся Гончара.

Він дивився на світ з висоти вічності. Мабуть, найяскравішим втіленням її для нього були степ і океан, образи яких так часто зустрічаємо не тільки в художніх творах Письменника, але й в його публіцистиці.

«Степи для нас більше, ніж географічне поняття. Вони були протягом століть ареною нашої національної історії, тут гартувалась мужність нашого народу, зросла його слава, вирішувалось його майбутнє». Це рядки з нарису «Українські степи» (1971).

Знаючи, що Олесь Терентійович не любить говорити про себе (це помітно кожному, хто уважно прочитає його інтерв'ю), а дізнатися від нього хотілось багато про що, я прискіпливо переглядав останні публікації розмов з ним, а також грунтовні літературознавчі статті. «Всесвіт», наприклад, видрукував аналітичний розгляд Марти Тарнавської перекладів на англійську творів Олеся Гончара (№ 12, 1990). «З усіх українських прозаїків Олесь Гончар представлений англійською мовою найповніше, — пише автор, професор Пенсільванського університету, відомий американський філолог, упорядник першого наукового бібліографічного покажчика з англомовної літературної україніки —«Прапороносці» вийшли в перекладі на англійську ще 1948 року, 1955-го — побачила світ збірка оповідань, потім — «Циклон», «Берег любові», «Тронка». 1964-го «Собор» вийшов відразу чотирма окремими виданнями. 1989-го з'явилося нове видання англійською мовою «Собору». Тоді ж українська діаспора розпочала заходи з метою висунення Олеся Гончара кандидатом на Нобелівську премію з літератури.

Альбертський університет (Канада) надав Олесеві Гончару звання почесного доктора літератури, а Міжнародний Біблiотечний центр у Кембріджі (Англія) визнав українського письменника Інтелектуалом Світу 1993 року.

Тема розмови з Письменником повинна була визначитись під час ознайомлення з його бібліотекою. Давно ми планували розповісти про це читачам. Але коли розташувалися в затишній київській квартирі Олеся Гончара на Б.Хмельницького, 68, розмова пішла про непросте сьогодення. Говорили з перервами, бо Олесь Терентійович швидко втомлювався. Тоді я розглядав книжки з його власного зібрання, на яких часто можна побачити автографи авторів (бажаючі можуть прочитати інтерв'ю з Письменником в «ГУ» за 1 квітня нинішнього року). Закінчивши розмову, домовилися, що продивиться перед публікацією готове інтерв'ю Олесь Терентійович зможе в Кончі Озерній. Так і сталось. Пам'яттю про ту зустріч залишилися сторінки з автографом Письменника — його незначними правками викладу нашої останньої розмови.

В день свого 77-річчя, прочитавши інтерв'ю в «ГУ», Олесь Терентійович сказав, іронічно посміхаючись: «А знаєте, я гадаю, що відкрив важливий закон — пульсацій. До пульсування матерії, до циклічності життя, можливо, все й зводиться. Пульсує сонце, пульсують галактики, і, ніби в унісон їм, пульсує крихітне серце солов'я, найменшого брата всіх поетів», — ці слова Письменника можна взяти епіграфом до майбутньої Книжки Пам'яті, присвяченої Олесеві Гончару.

... Падають на небі зірки, але світло, що вони випромінювали, ще довго йде до людей. Прощаючись, Олесь Терентійович подарував мені останнє видання свого роману «Людина і зброя». І сказав: «Зверніть увагу на післямову до твору. Я там підкреслив, на мій погляд, важливі слова».

ОСЬ ВОНИ: «Битва за майбутнє людини й людства триває. Парадоксальність епохи полягає в тому, що рівень сучасної технічної цивілізації, дух споживацтва раз у раз вступає в суперечність з рівнем моральності суспільства, з його духовністю. Хіба не ясно, що моральний прогрес людства мав би йти далеко попереду прогресу технічного, — а насправді? Диктат зоднаковіння, знівелювання загрожує цілим національним культурам, захисту й підтримки потребує самий творчий потенціал людини. Нового мислення, глибшого пізнання, значно вищої гуманістичної відповідальності за все живе жде від наших сучасників день нинішній і день прийдешній».

Віталій АБЛІЦОВ.

Із старого зошита

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Під оплески абсурду

ЦІ ВІРШІ написано в зеніті суслівсько-брежневської епохи, коли унормовувалося небувале лицемірство, коли «з почуттям глибокого задоволення» аплодували абсурду. Найменшу самостійну думку — загримуй її під факіра чи під невинного птаха — тут же виловлювали запопадливі стражі компартідеології. У видавництвах такі вірші «вилітали» із збірок, у редакціях газет зникали безслідно. Залишалися — та й то ненадійно — в старих зошитах.

Балада про факіра

То був неперевершений факір —
один такий на всю велику Порту.
Махне рукою лиш — і сотні зір
усіють небозвід в обідню пору.

То раптом з мула виросте гарба,
а то злетить у небо опахало.
Ревла від задоволення юрба
і див нових нестямно вимагала.

Факір ковтав гарячий ятаган,
а замість нього витягав сокиру...
І щедро сипав золото султан,
спираючись на вірного візира.

Утер чоло спітніле чарівник
і поклонився публіці поштиво.
А з доокола стоголосий крик:
— Давай іще небаченого дива!

Довкруж поглянув стомлено факір:
— Ну, що ж !..
І журно зняв чарівні руки.
І раптом хижо вигнувся візир —
заніс над повелителем шаблюку.
Та де ж могутній падишах? Нема.
Натомість — тельбухи, їством набиті.
Юрба крикліва стала враз німа,
хапливо кожен думав: що робити?

А мудреці — які то мудреці?
Блищать лоби, як вибита толока.
Стоять собі лякливі брехунці,
а з ними — їхня мудрість однобока.

І стало видно, в кого що на дні.
Під черепом придворного поета
дзвеніли не поеми та пісні —
султанські закривавлені монети.

І далі так: то тільки животи,
то жовч одна — і не видать людини.
На місці гордих — зігнуті хребти,
у златоустів — язики зміїні.

Герой крикливий зайцем дременув,
мулла ганебно матюкав аллаха...
Лиш дехто залишився — як і був.
Тому всміхались мудрі очі мага.

Та раптом хтось заверещав:
— Шайтан!..
І кинувся з мотуззям до факіра.
І знов з'явивсь у величі султан
і щирий усміх вірного візира.

А за плечима — пишні мудреці
хилились до султанового вуха.
Ховалися за шатами людці,
поки ніхто ще душу не підслухав.
— На смерть його! — репетувало зло.
Гаряча плаха крові вже чекала.
А дива — дива зовсім не було,
лиш машкара на мить з усіх опала.

***

Не спала матінка ночами,
гляділа-пестила дитя.
І все надіями клечала
йому стежину у життя.
Та й задрімала у знемозі.
А як прокинулась — біда!
Лише копита на дорозі —
вже відкотилася орда.
Оглянулась — немає сина.
Побігла мати навпрошки
і так у степ заголосила,
що досі чути крізь віки.
О сину, сину, очі карі
я на біду тобі дала!..
А він вернувся — яничаром
гасав у полум'ї села.
Назустріч кинулася: — Сину!
А той, неначе сатана,
летів конем на жінку сиву,
бо ж мови матері не зна.
Під вікнами все та ж калина,
тополя за ворітьми та.
А він не зна, що Україна
йому з народження свята...
Чи не зотліли ще ординці,
чи інші криються в імлі,
що досі є такі — чужинці,
хоч і на батьковій землі.
Що їм забулась колискова
і так зчужинилась душа,
що навіть материнська мова
не зрозуміла, як чужа.
Я хочу крикнуть: яничари!
Щоб схаменулись хоч на мить.
Та в очі гляну — карі ж, карі!..
І серце німо защемить.

***

По-твоєму, для щастя треба трохи.
І буде тепло посеред зими,
лише доречно похвали епоху
і руку «за» бездумно підніми.
Мовчи, коли на чорне кажуть біле,
дивись, неначе так воно і є.
Хай іншому на серці закипіло,
зате спокійне щастячко твоє.
Та хоч в кінці замислись на хвилину,
а то стрясеться отака печаль:
бездумно, сам залізеш в домовину,
заб'ють гвіздки, а ти живий, на жаль...

Володимир СЕРГІЙЧУК, доктор історичних наук

Пісенька про «оборванные связи» зовсім не нова

Свідчать документи

Коли знову чуєш нарікання багатьох директорів на розрив економічних зв'язків з Росією, що, мовляв, завдало всіх бід економіці нашої молодої держави, то так і хочеться запитати їх: невже ви не знаєте, що справжніх економічних відносин у колишньому Радянському Союзі майже не існувало? Так звана планова економіка розхолоджувала керівників підприємств — вони, одержавши рознарядки директивних органів, байдуже чекали надходження виділених їм фондів. То не їхня справа, що нам могли відвантажити здолбунівський цемент, скажімо, з далекої Вірменії, а кукурудзозбиральні комбайни, зменшивши їх випуск в Україні, надсилати з Кемеровської області — саме там відкрили їх складання, хоч, як відомо, в Сибіру ця культура на зерно не визріває.

Чи пам'ятають, наприклад, у Запоріжжі, як наприкінці майже кожного місяця уславлений «Мотор-Січ» фрахтував у місцевому авіапідприємстві Як-40 з тим, аби ним негайно доставити копічані деталі з того самого Сибіру? Бо «горів» план, а відтак — премії, тринадцята зарплата. І це ж — «воєнка»! Де, як ми гадали, повний порядок. Тим часом хай скажуть мені сьогодні директори оборонних заводів: чи завжди допомагали їм наряди навіть з червоною смугою або позначенням «100»?..

Світовий досвід давно уже переконав: стимулом безумовного виконання договірних зобов'язань, незважаючи ні на які кордони, в цивілізованих країнах є контроль ринку за великим рахунком. Хто цього не витримує, мусить зійти з дистанції, як кажуть, а справу — до рук людей підприємливих, з господарською кмітливістю. До цього мусимо йти і ми, якщо хочемо вибратися з пут вибивання, проштовхування, замогоричування поставки тих чи тих виробів.

Отож, кричать про розрив економічних зв'язків ті, хто неспроможний працювати в нормальних, як у всьому світі, виробничих відносинах між окремими підприємствами. Такі можуть тільки керувати. Та не вміють думати. Тому й тягнуть стару пісню про «оборванные связи», яких, по суті, в їх класичному розумінні не було навіть в оборонному комплексі. Про галузі легкої чи місцевої промисловості годі й говорити.

А тому висновок — у словах нашого видатного земляка Сергія Корольова: хто хоче щось зробити — шукає можливості, хто не хоче нічого робити — шукає виправдання.

Сов. секретно
г. Москва

ЗАМЕСТИТЕЛЮ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ СОВЕТА МИНИСТРОВ СССР
Тов. Устинову Д.Ф.

На ряде предприятий (Королев, Янгель) для испытаний новых образцов ракетной техники используется аппаратура «Трал-П1», изготовления завода № 797 Львовского совнархоза.

Завод № 797 освоил серийное изготовление этой аппаратуры, однако из-за несвоевременного получения комплектующих изделий с предприятий РСФСР не имеет возможности выполнять план в установленный срок.

Особенно большие трудности на протяжении 1960 и 1961 годов завод № 797 испытывает в получении моторов типа ДПМ-25-Н1-0,2 с Воронежского электромеханического завода, который систематически не выполняет сроки поставки этих моторов.

Из 270 шт. моторов, подлежащих поставке по первоочередному выполнению в 1961 году получено всего 61 шт. (в 1 квартале — 36 шт. и в мае месяце — 25 шт.).

Согласно плана, согласованного с Госкомитетом СМ СССР по оборонной технике, завод № 797 должен изготовить в июне с.г. 30 шт. изделий «Трал-П1», однако, несмотря на все принятые меры, на заводе укомплектовано только 10 штук изделий.

ЦК КП Украины, учитывая, что положение с поставками моторов ДПМ-25 не улучшается, просит принять меры по своевременному обеспечению Воронежским электромеханическим заводом моторами ДПМ-25-Н1-0,2 Львовского завода № 797 для выпуска изделий «Трал-П1» в соответствии с планом.

Секретарь ЦК КП Украины
О.Иващенко.

22.VI-61.
№ 4/8.

Сов. секретно

Экз. № 1

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ УКРАИНСКОЙ ССР

По вопросу постройки базы реактивного оружия проекта 323

Головная плавучая база реактивного оружия проекта 323, находящаяся в постройке на Николаевском заводе им. И.И.Носенко, предусматривалась окончанием постройки в 1960 году. Однако, в связи с отсутствием ряда поставок, срок сдачи заказа был перенесен на III квартал 1961 года.

Несмотря на неоднократные обращения нашего завода к заводам-поставщикам, совнархозам, Госпланам УССР и СССР, УСНХ и ВСНХ, до настоящего времени ряд важнейших поставок, лимитирующих постройку корабля, отсутствует.

1. Ижорский завод им. Жданова Ленсовнархоза, несмотря на Распоряжение Совета Министров СССР № 445-рс от 17-го февраля 1960 года, обязывающее произвести поставку в июле 1960 года комплекта хранения, подачи и транспортировки специального боезапаса, до настоящего времени не обеспечен комплектующими изделиями с других предприятий Ленсовнархоза, и, по имеющимся у нас сведениям, планирует изготовление устройств на июнь 1961 года.

Учитывая, что на проведение швартовых, заводских ходовых, государственных испытаний и ревизию головной плавбазы реактивного оружия потребуется не менее 5 месяцев, а на монтаж устройств хранения и подачи на корабле Ижорский завод потребовал 6 месяцев, такой срок поставки лишает завод им. Носенко возможности сдать плавбазу в 1961 году.

2.Завод ПТО им. Кирова Ленсовнархоза из-за отсутствия у него электрооборудования с заводов «Динамо» и ХЭМЗ для 20-ти-тонных поворотных кранов КЭ-22, которые занаряжено Госэлектроснабсбытом на II квартал 1961 года, обещает поставить нам краны КЭ-22 в III квартале, что также не обеспечит сдачу плавбазы в установленный срок.

3. Завод № 103 Ленсовнархоза не поставил нам два компрессора ЭК-7,5-400. По имеемым у нас сведениям, головной образец компрессора находится еще в стадии испытаний.

4. Завод им. Калинина Московского Горсовнархоза не поставил нам пожарные насосы НЦВ-160/100, которые определяют начало швартовых испытаний корабля.

До настоящего времени не сдан головной образец, в связи с чем завод им. Калинина не может даже определить срок поставки.

5. Завод 457 Ленсовнархоза не поставил 40 позиций спец. арматуры, что не дает возможности закончить изготовление трудоемких спец. трубопроводов, их монтаж и хим. обработку.

6. По имеемым у нас сведениям, завод 190 Ленсовнархоза планирует поставить нам шестилинзовые нержавеющие компенсаторы по черт. 550-464-37 10 шт. только во втором квартале 1961 года.

Отсутствие компенсаторов не дает возможности начать швартовые испытания корабля в установленный срок.

Завод им. И.И.Носенко, учитывая обращение Главнокомандующего ВМФ о необходимости для флота плавбазы реактивного оружия, понимая оборонное значение корабля такого назначения, взял обязательство сдать ВМФ головную плавбазу проекта 323 на 15 дней раньше установленного срока.

Однако создавшееся положение с поставками ставит под угрозу срыва постройку и сдачу плавбазы в 1961 году, в связи с чем просим ЦК КПУ помочь нам в получении основных перечисленных поставок не позже апреля месяца 1961 года с тем, чтобы завод им. И.И.Носенко мог выполнить взятые обязательства по сдаче ВМФ головной плавучей базы реактивного оружия проекта 323.

Директор завода
ГАНЬКЕВИЧ.
Секретарь парткома завода
СЛЕПУШКИН.

№ 00992
01.04.1961 г.

Секретно
г. Москва

СЕКРЕТАРЮ ГОРОДСКОГО КОМИТЕТА КПСС
ТОВ. ЕГОРЫЧЕВУ Н.Г.

На протяжении года завод «Электросвет» систематически срывает поставки заводу № 473 Киевского совнархоза проблесковых маяков ОСС-61. Из положенных по фонду первого полугодия 60 шт. до сих пор недопоставлено 38 шт.

В настоящее время из-за отсутствия указанных изделий на заводе № 473 план третьего квартала по выпуску самолетов АН-24 находится под угрозой срыва.

Прошу обязать руководство завода «Электросвет» срочно принять меры по отгрузке заводу № 473 изделий ОСС-61 в необходимом количестве.

Секретарь ЦК КП Украины
А.ЛЯШКО.

23 сентября 1964 года.
№ 6/6.

Юрій ЄНЕНКО

Над Луганню, коло броду

ЮРІЙ ЄНЕНКО — головний лікар обласного онкологічного диспансеру. Ще студентом медінституту захопився літературою, краєзнавством. Глибоко вивчав творчість авторів тлумачних словників — Володимира Грінченка і Володимира Даля, які тривалий час працювали на Луганщині. Краєзнавцю вдалося встановити, в якому будинку в Луганську мешкав Даль — тут відкрито музей Козака Луганського, як величали Даля. Ю.Єненко — автор кількох літературознавчих книг про Грінченка, Даля, Чехова, а ще — головний редактор часопису Луганської письменницької організації «Бахмутський шлях». І, звичайно ж, він цікавиться історією рідного краю. Пропонуємо одне з його краєзнавчих досліджень.

Більш як 500 років тому забило джерело слави українського козацтва — народилася Запорозька Січ, перша в Європі християнська республіка. І з'явилася надія на державність України. Розпросторювалося козацтво по Вкраїні, сягнуло й Дикого поля, зокрема Луганщини, на ті часи багатої на врожайні землі, високі трави, звірів, рибу.

За офіційною версією, запорожці почали освоювати Дике поле наприкінці XVI — початку XVII століття. Спершу створили охоронні (сторожеві) пікети, потім — так звані зимівники та сотенні містечка, котрі будувалися козаками переважно Ізюмського та Острогозького полків. Охоронні пікети і земляні укріплення влаштовувалися уздовж лінії, що перетинала татарські сакми (наїжджені шляхи, по яких орда робила набіги на Україну та Московську державу). Через наш край проходили дві сакми: одна — біля теперішнього Слов'яносербська, інша — біля гирла річки Борова. Пікети в Дикому полі першими зустрічали ворога.

Невдовзі відзначатиметься 200-річчя Луганська, та, на мою думку, історія міста починалася не з катеринівського указу, а відтоді, як на початку XVI століття січовики влаштували на Лугані охоронний пікет та зимівник, з яких і виросло село Кам'яний Брід. Пізніше воно стало частиною Луганська, а нині це — Кам'янобродський район обласного центру. З часом поблизу села був побудований завод, із виникненням якого нині пов'язується рік народження нашого міста. Тим часом є документ, у якому йдеться про те, що одного разу козацький роз'їзд натрапив над річкою Лугань на татарський загін із великим ясиром. Ясир було відбито, запорожці та визволені полонені взялися будувати поселення, яке й нарекли Кам'яний Брід.

Зимівники будувалися здебільшого уздовж річок. Зокрема, на Лугані їх було п'ять, на Лозовій — три, на Луганчику — два. Понад Сіверським Дінцем на території нашої області виникло ще чотири зимівники. На сьогодні відомо їх близько тридцяти.

Крім зимівників та пікетів, на території області козацтво заснувало так звані сотенні містечка. Козаки Ізюмського полку побудували містечко Сватова Лучка, тепер — Сватове. Нижче по течії річки Красної ізюмці заклали Кремінне. З козаками Острогозького полку пов'язане виникнення Старобільська, Біловодська. Можна назвати ще десятки населених пунктів Луганщини, виникнення яких пов'язане з українським козацтвом.

... Коли дивлюсь на стару карту нашої області, що у краєзнавчому музеї, думаю: як добре було б виставити таку в міському парку, щоб луганці нарешті збагнули, хто вони й звідки. Згадую про потаємний шлях із Січі на Дон, про те, що українське військо брало активну участь у повстанні Булавіна і про те, що Омелько Пугачов (до речі, не Пугачов, а Пугач) у 1772 році переховувався в українській слободі Кабаннє (Кремінський район) у родині селянина Йосипа Коровки...

Відроджується культура, відроджується історична пам'ять народу. Настав час установити пам'ятні знаки, де колись були козацькі зимівники та сторожові вежі — так звані козацькі хвигури.

Прислухайся, земляче, — і почуєш, як крізь гуркіт сучасного життя долинає з глибини століть те триразове козацьке: «Пугу! Пугу! Пугу!» І якщо почуєш — то пробудилася в тобі історична пам'ять народу, до якого належиш.

Василь БАБУХ, «Голос України»

«Закляті» камені заговорили

МЕШКАНЦІ Багни Вижницького району не раз сповіщали чернівецьким історикам про те, що неподалік їхнього села — загадкові скелі, помережані якимись невідомими знаками. Місцеві старожили з діда-прадіда називають їх «заклятими» каменями.

І ось недавно сюди було споряджено наукову експедицію. До її складу увійшли відомі в краї археологи, викладачі історичного факультету Чернівецького держуніверситету імені Юрія Федьковича Любомир Михайлина, Сергій Пивоваров та Ігор Возний.

Науковці були подивовані побаченим. Перед ними постали камінні брили, на яких виднілися таємничі знаки. Один з валунів має подобу стародавнього божества. Поряд з ним — камінь із жолобком, який, як з'ясувалося пізніше, був жертовником.

Учасники експедиції дійшли спільної думки: перед ними постало дивом уціліле дохристиянське календарне святилище. Петрогліфи, вирізьблені руками наших пращурів, з'єднані в чітку систему, яку ще належить розглядати. Але вже тепер можна зробити попередній висновок: тут містилася своєрідна астрономічна обсерваторія древніх, щось на зразок знаменитого Стоунхенджа, відкритого в Англії. Науковці помітили, що кола, підківки та інші геометричні фігури, вирізьблені на каменях, орієнтовані за сторонами світу. З цього пагорба зручно спостерігати за рухом небесних світил, і це наводить на думку, що люди, які мешкали тут, непогано зналися в астрономії.

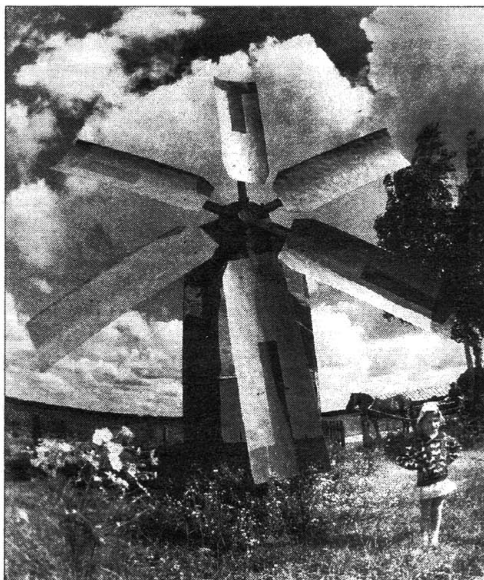
Учасник експедиції кандидат історичних наук Любомир Михайлина стверджує, що таке святилище могла створити лише високорозвинена цивілізація, яка належала до трипільської, скіфської, черняхівської або ранньослов'янської культур. Вичерпнішу відповідь на це запитання можна буде отримати лише після археологічних розкопок і докладного вивчення культурного шару цієї місцини.

Багнянська знахідка має непересічне значення. Адже раніше історики заперечували існування таких святилищ на західноукраїнському терені, тим більше в Карпатах. Однак дослідження останніх років, зокрема Урицьких Каменів на Львівщині, Писаного Каменя у Верховинському районі Івано-Франківської області,показали, що то був поспішний висновок. У Карпатах жили люди, які мали астрономічні пізнання й могли читати карту зоряного неба задля власної користі.

Цікаво, що поряд з цим святилищем містилося ще одне, щоправда, менше за розмірами.

Учасники експедиції зробили топографічний план, скопіювали численні петрогліфи на скелях. Найближчого часу вони знову повернуться сюди для докладнішого вивчення святилища. «Закляті» камені, поза всяким сумнівом, є вагомим відкриттям чернівецьких істориків.

Чернівецька область.

Сергій ПАВЛЕНКО, «Голос України»; Валерій ІНЮТІН (фото)

Все перемелеться, одвіється полова— лишиться хліб, любов і рідне слово

(Початок на 1-й стор.).

...А вже скоро змелють борошно з нового врожаю. І будуть з нього свіжоспечені паляниці. На селі тепер мало не у кожному другому дворі лаштують господині дідівські діжі, місять тісто, розпалюють піч. Їв я запашний домашній хліб у Батурині, у Дягові — е, куди там магазинному!

А може, тому, що я онук мірошника?.. Мій дід Василь Опанасович Павленко перед колективізацією піднатужився, заощадив і на останні кошти відбудував на хуторі Гай невеличкий млинок. А тут колгоспи, нещадна боротьба з приватником. Йому порадили, аби не потрапив на Соловки, добровільно все передати державі. Заплакав дід, вибору не було... Та улюблене діло не полишив. Переселившись у село, збудував вітряк, а потім водяний млин, невеличку гідроелектростанцію. Він і помер на своєму робочому місці — у млині...

У кожному селі раніше стояли вітряки. Ще в 1946 році на Придесенні їх налічувалось 1563! Наш прагматичний люд швидко позбувся «пережитків минулого»: у більшості сіл вітряки розібрали на дрова, на інші виробничі потреби. Мовляв, непотріб. Хоча сьогодні і жалкують, як побачать на всю велику округу вітрячок. Глянеш на нього — і сколихнеться-зажевріє згадка про дитинство, перше кохання, щось хороше...

Вітряк — то все-таки прадавня сільська поезія. Хто порвав з нею, той непомітно для себе втратив часточку краси. Але...

Тепер на Чернігівщині п'ять вітряків. І лиш один із них діє. Років десять тому поїхав Михайло Микитович Литаш із Бакланової Муравейки, що у Куликівському районі, намолоти борошна. Добряче промерз на возі, очікуючи своєї черги біля колгоспного млина. Та так, що вирішив більше сюди не заїжджати.

— Невже я такий недотепа, що вітряка не зроблю! — сказав дружині.

А був він чоловіком на селі досить рідкісним — зовсім непитущим і, може, тому навдивовижу майстровим. Близько 40 хат побудував у селі, а ще більше хлівів. На його возах усі ферми трималися. Копав надійні колодязі. Навіть трактора власної конструкції з металобрухту «підняв».

Не встиг я з мельником побачитися. Помер того року у 70 літ чоловік — нехай пухом буде йому земля. У змайстрованому ним вітряку тепер бабка Марія з онуком Сергієм порядкують. Мелють сусідам, родичам — усім, хто попросить. Млину, який стоїть у городі, не дають люди відпочивати, бо вітряне мливо, кажуть, все-таки особливе.

— Тепер електрика крутить жорна, меле буйно, — каже Марія Опанасівна Литаш. — А вітряк — м'яко. Хліб смачний виходить. А ще б ви покуштували млинців! Якби попередили, я б цілу макітерку напекла...

Кажуть, все перемелеться. І вітряки?.. Хочеться, щоб вони вижили. І закрутять їх нові вітри...

На знімках: онука Аліна біля дідового вітряка; Марія Опанасівна Литаш; чернігівські вітряки.

Чим ми їх здивували

НА ЩО РОЗРАХОВУВАТИ

Про підписаний ВР України та Президентом Конституційний договір Леонід Кучма сказав, що він стане «найважливішим політичним і правовим документом України і виведе нас із політичної кризи». І пообіцяв подати на схвалення Верховної Ради нову Конституцію протягом року.

Офіційні представники США передбачають, що комуністична партія України спробує обмежити повноваження Президента в новій Конституції, проте вони зазначають, що Кучма має робочу більшість.

Приватизація державних підприємств і колгоспів, безумовно, повільний, хворобливий процес, навіть коли цьому процесу надають щедру міжнародну допомогу у вигляді субсидій. Американські офіційні особи стурбовані тим, що підтримка Кучми з боку населення дещо ослабла, як і тим, що добре організована комуністична партія України може спробувати скористатися ситуацією, провівши політичні страйки.

Песимістичніше настроєний шведський економіст, радник українського уряду Андрес Ослунд. Він попереджає, що величезний борг України російському «Газпрому» і тиск з боку селянського лобі, що вимагає субсидій, загрожують Україні «дуже важкими часами».

І нарешті, Л. Кучма сподівався, що його запросять на зустріч «великої сімки» в Галіфаксі. Та це виявилося неможливим. Він хотів порушити питання про фінансування закриття ЧАЕС і просити надати міжнародну допомогу для покриття пов'язаних з цим витрат у розмірі 4 млрд. доларів. Як повідомляє агентство Рейтер, німецьке урядове джерело попередило, що Києву не слід розраховувати більш як на 200 млн. доларів — допомогу від «сімки». Проте не схоже, що це питання тихо знято з порядку денного. І остаточна сума витрат для ліквідації завданої Чорнобилем шкоди може бути значно вища за початкову оцінку.

Газета «Вашингтон таймс» (із скороченнями).

Валерій ДРУЖЕНКО, «Голос України»

У ПОШУКАХ ВИХОДУ З ТУПИКА

СВІТОВА громадськість і великі держави виявилися неспроможними зупинити кровопролиття, запропонувати якісь конструктивні розв'язання боснійського вузла.

Невідворотне просування сербів углиб, в напрямі іншого мусульманського анклаву — Жепи спонукали Захід гарячково шукати виходу з принизливої ситуації, коли НАТО, ООН і міжнародні посередники виявилися неспроможними відстояти «зони безпеки», які теоретично перебувають під захистом світового співтовариства.

Нинішнє подальше просування югославського питання для європейських країн вимальовується надто вже туманно. Є кілька альтернатив дальшої участі Заходу в балканському конфлікті. Цілком вірогідне продовження пасивної політики, котру провадили досі. При цьому ООН і НАТО зустрічатимуть засуджувальними резолюціями кожний новий територіальний здобуток сербів. Можливо також — кожна із західних країн почне озброювати «своїх» або ж НАТО розгорне активні бойові дії на боці мусульман. Втім, останнє малоймовірне. США, Німеччина та Англія такий поворот розглядають зі скептицизмом. Слід сказати, що жодний з прийнятих сценаріїв не передбачає припинення кровопролиття.

Втім, у країнах Європи немає навіть єдиної думки щодо врегулювання конфлікту. І це, природно, також не сприяє замиренню. Сполучені Штати тільки збираються обговорювати питання про те, як вони могли б сприяти зміцненню сил ООН. Головне для них не сама Боснія, а збереження згуртованості і стабільності НАТО, а також прагнення не залучати до боснійського конфлікту свої сухопутні сили, хоча офіційний Вашингтон і визнає, що миротворча політика зайшла в глухий кут, і майбутнє ООН у Боснії з кожним днем стає дедалі хисткіше. Додатковою перешкодою для Президента Клінтона є і той факт, що конгрес почав обговорювати скасування ембарго на поставки зброї боснійському урядові. Прийняття цього рішення напевне змусить ООН вивести свої контингенти з Боснії.

Немає погодженості між Англією і Францією. Париж обстоює наполегливіші дії, а Лондон висловлюється проти стирання граней між підтриманням миру і участю у бойових діях.

А поки Європа розмірковує, сторони конфлікту, за словами посла нашої країни в Хорватії Анатолія Шостака, «готуються до великомасштабних бойових дій».

На тлі загальної кризи миротворства ООН триває криза української місії, котра прив'язана до колишньої Югославії ще й економічно. Згідно з останніми повідомленнями, 79 наших «блакитних шоломів» продовжують залишатися у блокаді біля Жепи. Їм загрожує доля стати живим щитом прикриття. Тому зрозуміла занепокоєність України, котра вийшла з пропозицією скликати засідання Ради Безпеки ООН на рівні міністрів закордонних справ для аналізу ситуації, що склалася в Боснії та Герцеговині.

— Ми нічого не вирішимо силою, — заявив міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко. — Слід шукати нестандартні виходи.

Можливо, їх уже знайдено на вчорашній лондонській зустрічі членів так званої «контактної групи», в якій взяли участь також українські міністри — закордонних справ та оборони, начальник Генерального штабу Збройних Сил України. І хоча коли ця кореспонденція готувалася до друку, результати її ще не були відомі, однак навряд чи й цього разу вдасться знайти вихід, бо схоже, що політика миротворства у Боснії та Герцеговині після захоплення сербами Сребрениці остаточно зайшла у глухий кут.

ДУМАЙ, ДУМАЙ, ГОЛОВО...

Специфіка кризи української економіки перехідного періоду змусила шукати нестандартних рішень, множити їх на досвід розвинених країн. Значну допомогу в цій справі за дорученням уряду ФРН надають німецькі спеціалісти — експерти Дойче банку з економіки, які працюють при уряді України.

А заступник голови правління Дойче банку пан Георг Крупп щонайменше двічі на рік відвідує Україну з діловими візитами.

На фото: Георг Крупп (у центрі) серед українських банкірів.

Беніто Муссоліні катався на «Альфа-Ромео»

НЕВІДОМИЙ італійський колекціонер рідкісних автомашин придбав на лондонському аукціоні спортивний автомобіль, що належав фашистському диктатору Беніто Муссоліні, виписавши чек на суму 217.800 фунтів стерлінгів (342.000 доларів), — повідомляє ІТАР-ТАРС.

Муссоліні користувався розкішною «Альфа-Ромео 6S 2300 Спортс Майдер» випуску 1935 року як для особистих, так і урядових цілей.

Після того, як двигун машини було переобладнано для того, щоб використовувати спирт як пальне, шофер диктатора Ерколе Боратто під час участі в знаменитих перегонах «Тисяча миль» прийшов на ній тринадцятим.

Рузвельт, на щастя, виявився прозорлившим

КОЛИ б Черчілль наполіг на своєму варіанті «другого фронту» і союзники висадилися не в Нормандії, а почали діяти на півдні Європи, політична карта континенту мала б інший вигляд, і «залізна завіса» опустилася б не від Балтики до Адріатики, а пролягла від Праги до Британії у Франції.

Так стверджує на сторінках «Нью-Йорк таймс» історик Герхард Уайнберг. Але гору взяв варіант Рузвельта — висадження у Нормандії, і це ще раз доводить прозорливість президента США, його розуміння, чим могла б обернутися «стратегія за Черчіллем». Так, Захід запанував би тоді в Італії, Румунії, Югославії, Греції, Болгарії.

Зате Червона Армія отримала б усю Німеччину, Бельгію, Голландію, Данію, Францію — непорівнянна різниця у людському, економічному, політичному плані, вважає вчений. І позиції СРСР стали б незрівнянно міцнішими. І якщо сама думка — Франція під Радами — уявляється неймовірною, згадайте, що де Голль опинився у Парижі завдяки американцям, а коли б там були росіяни, на чолі Франції міг би стати Моріс Торез.

Отож США і Британія, втративши у тій війні 700 тисяч солдатів і мирних мешканців (порівняно з більш як 27 мільйонами загиблих росіян), забезпечили собі контроль над найбагатшою і найрозвиненішою частиною Європи.

Вечірні розмови у французькому готелі

УСЕ тече, все змінюється. Цю не дуже оригінальну думку можна було б зробити девізом усіх готелів. Готель — той самий вокзал, життя в якому поділене на дні приїзду та від'їзду. Але так само як вокзали бувають метушливо-столичні та сонно-провінційні, так і готелі поділяються на великі й малі, зірчасті і не завжди. Я давно мріяла познайомитися з господарями маленького придорожнього готельчика, де мандрівники зупиняються, як правило, на одну ніч. І ось нарешті пощастило. Протягом кількох днів я спілкувалася з власницею так званого гіту, за кілька кілометрів від Валанса, у французькому регіоні Рон-Альпи — Мадо Голдштейн та її чоловіком Бернардом, які мають за звичку вечеряти зі своїми гостями.*

Вечір перший

— Мадо, ви чудово готуєте і могли б скласти конкуренцію найкращим паризьким ресторанам...

— Це все кібуц. Колись я була заміжня за євреєм і переїхала до нього жити в Ізраїль. Там народився і мій син. Мені доводилося готувати на кілька десятків чоловік, а євреї, як відомо, люблять смачно попоїсти. Але, на жаль, мій перший чоловік, якого теж звали Бернард, невдовзі помер, і ми повернулися до Франції...

Мадо просить сказати, як українською мовою називається чай, кава, банан, краватка... Дивується, що багато слів звучать майже по-французьки. Намагається їх повторювати, і в неї справді непогано виходить. Значно краще, ніж у Бернарда. Господар не шкодує компліментів на адресу своєї дружини, говорячи, що в неї ідеальний музичний слух, так що вона без проблем вивчила кілька іноземних мов, не зайвих для власника готелю. І вже він питає, як в Україні формується уряд, скільки партій ми маємо, як обирається президент, і, почувши відповідь, розмірковує вголос про ліберальність наших політичних систем, яка породжує багато проблем...

Вечір другий

За столом з'явилася нова людина. Це колишній шахтар, нині пенсіонер, вирішив дістатися велосипедом до Ніцци. Але містраль, який підштовхував його в спину, несподівано змінився зустрічним вітром. Довелося зупинитися в готелі.

Мадо: — Прошу, покуштуйте сир. Є місцевий, є (як учора визначили українські гості, і тому щодня Мадо подаватиме його на стіл. — Н.Ф.) схожий за смаком на український.

Велосипедист: — Ні, дякую. Я з 16 років їм тільки компте, який виробляють у моєму краї.

Мадо: — Ми, французи, дуже консервативні, не любимо змін. У нашій місцевості збереглося дуже багато середньовічних будинків. До речі, і наш споруджено в 16 столітті. Ремонт робив мій син-червонодеревець. Ви часом не бачили вночі привидів?

Вечір третій

Поля у Дромі засіяні маками. Це так схоже на Україну, що забуваєш: маки іноземні.

Бернард: — Ми зумисне сіємо зараз маки, вони майже зникли через забрудненість повітря. Є люди, які розводять яструбів, орлів, коршаків, які також під загрозою знищення. Але, на жаль, є фермери, які полюють на курипок, відстрілюють хижих птахів. Приватна власність...

Мадо: — Взагалі в екологічному відношенні Рон-Альпи дуже небезпечний район. У нас розміщено 55 атомних реакторів. Я належу до екологічної організації Крірад, і ми стежимо, щоб атомники дотримувалися всіх норм безпеки.

Був ще вечір четвертий, одразу після закінчення шовкового свята, організованого в готелі місцевими фермерами, бо регіон славиться шовкопрядами і шовкоткацтвом, і взагалі різною екзотикою: тут вирощують оливки, ківі, горіхи. І вечір п'ятий, коли завітав син Мадо і показував щойно зроблений з горіхового дерева столик з висувним баром.

Мадо і Бернард зовсім не типові господарі готелю: просто пощастило познайомитися з людьми, які щиросердо приймають будь-якого гостя. До того ж, вони бачили стільки подорожніх, що вже стали психологами і відчули, що цього разу до них завітали незвичайні мандрівники. Гості з далекої України. Хоча за кілька спільних вечорів ми всі зробили висновок: люди в усіх країнах однакові.

Наталя ФІЛІПЧУК.

Рецепт від пана посла

УСІ, кому довелося скуштувати страви, приготовлені Надзвичайним і Повноважним Послом Туреччини в Україні паном Аджаром Герменом, запевняють, що так смачно їх не годували навіть у найкращих ресторанах. А пан посол зізнався, що за кухонною плитою він, як правило, знімає... стреси. Отже, рецепт читачам «Голосу України» від пана Аджара ГЕРМЕНА.

ШИШ-КЕБАБ

Баранину (але ідеально, коли це буде м'ясо ягняти) нарізати дрібними — меншими, ніж на шашлик — кусочками, присмачити сіллю та перцем, скласти (шарами — впереміж з нарізаною цибулею) в емальовану каструлю, залити оливковою або арахісовою олією і витримати протягом доби.

Нанизати м'ясо на шампури впереміж з цибулею, помідорами, солодким перцем, баклажанами — що кому смакує, смажити до готовності у мангалі. Подавати просто з вогню.

Запам'ятайте, шиш-кебаб — це не зовсім шашлик, бо м'ясо ягняти, вимочене в оливковій чи арахісовій олії, надає йому неповторних смакових якостей.

І якщо хочете зовсім по-турецьки, то подайте до столу трохи рахи — анисової горілки, розбавленої водою.

Смачного!

МИ ДАВНО засвоїли: 22 червня — це день початку Великої Вітчизняної війни. Письменник Віктор Суворов своїм «Криголамом» стверджує, що війна розпочалася значно раніше. «Мирний» СРСР готувався до неї з часів приходу Сталіна до влади. І якби Гітлер не напав першим, то з підручників історії ми б засвоювали, що Червона Армія розпочала «Великий визвольний похід» на Європу 6 липня 1941 року. Рішення про це Сталін прийняв 19 серпня 1939 року, розпочавши таємну мобілізацію. А мобілізація — це вступ у другу світову війну...

«НА КОЛІНАХ ПРОШУ ПРОЩЕННЯ У БАТЬКА...»

Інтерв'ю з батьком відомого письменника Віктора Суворова — колишнього радянського розвідника, якому за втечу на Захід винесено два смертні вироки

«Я ЗАМАХНУВСЯ на найсвятіше, що є у нашого народу, я замахнувся на єдину святиню, котра у народу залишилася, — на пам'ять про війну, про так звану «Велику Вітчизняну війну». Це поняття я беру в лапки і пишу з малої літери, доводячи, що Радянський Союз — головний її винуватець і головний зачинщик... Комуністи склали легенду про те, що на нас напали, і відтоді розпочалася «велика вітчизняна війна». Цю легенду я вибиваю з-під ніг, як кат вибиває стілець. Немає нічого страшнішого виконувати роботу ката. Цю роль я взяв на себе добровільно. Мій батько був моєю першою жертвою. Я у нього просив прощення. Він мене не простив. І я знову прошу прощення у мого батька... На колінах...

Віктор СУВОРОВ»

(З передмови до черкаського видання книги «Криголам»)

Це була важка розмова. Богдан Васильович Різун, колишній кадровий офіцер, фронтовик, батько Віктора Суворова, автора всесвітньо відомих книг «Криголам», «Акваріум» та інших, не відразу погодився на неї. Для когось те, що сталося з його сином, колишнім військовим розвідником, офіцером Головного розвідувального управління, котрий у 1978 році порвав з ГРУ і перейшов на бік тодішнього нашого противника, — не сенсаційна історія з життя шпигунів, а невщухаючий біль серця. Трагедія, що й сьогодні не має кінця. За зраду Батьківщини сина двічі заочно засуджено до розстрілу. Перший вирок винесено невідомому в СРСР авторові «Акваріума» Віктору Суворову. Другий — співробітникові радянської резидентури у Женеві Володимирові Різуну, коли стало відомим справжнє прізвище письменника. Мовчить Москва. Мовчить Київ. Мільйонними тиражами, більш як 20-ма мовами світу виходять книги В.Суворова «Криголам», «Акваріум», «День «М», «Визволитель», «Контроль», «Остання республіка», «Спецназ»... 48-річний Віктор Суворов переживає, за його словами, «найщасливіший час» у своєму житті. Лондонець Володимир Різун, котрий має все, крім душевної рівноваги, — лише в уяві чи уві сні може переступити поріг рідного дому...

Затишна, скромна двокімнатна квартира. Квіти на підвіконні. У книжкових шафах — художня й історична література. Окремо — вісім книг Віктора Суворова. Біля них — чорно-біла фотографія. З неї дивиться красивий юнак з прямим відкритим поглядом. То молодший син Різунів — Володимир, випускник Московської академії.

Богдан Васильович, ведучи розмову, багато палив, рвучко вставав, ходив по кімнаті і знову сідав до столу. Віра Свиридівна, лагідна, м'яка жінка, спокійно допомагала чоловікові пригадувати нелегкі сторінки родинного життя...

— Богдане Васильовичу, у передмові до своїх книг Віктор Суворов не раз згадує вас, звертається до вас. Одну з головних, як він вважає, своїх книг він присвятив вам. Цього достатньо, щоб зрозуміти, що ви мали великий вплив на формування сина як особистості...

— Я багато думав про це. З того рокового дня 1978 року, коли нам з дружиною повідомили, що Володя зник з радянського посольства у Женеві, де він офіційно працював третім секретарем, і впродовж тяжких своєю невідомістю тринадцяти літ — ці думки переслідували мене невідступно. Я ставив собі прокляте запитання: навіщо?! Навіщо я розказував синові оту жорстоку правду про війну?! Навіщо сперечався з ним до хрипоти?! Навіщо ділився сумнівами, котрі терзали мене ще з юності?! Я мучився, карався, не знаходив відповіді. І знову запитував себе: хіба міг я кривити душею, коли син розпитував мене про голод 33-го у нашому селі? Про чорний 37-й... Про початок війни, коли нас, безвусих курсантів, готували до наступу, а довелося відступати, відступати... Про гіркий 47-й...

— Ви згадали про своє село. Де ви народилися, Богдане Васильовичу? Чи знаєте дідів-прадідів своїх?

— Кузня мого діда, Андрія Васильовича, стояла у селі Звонецькому над самим Дніпром. Це було такої неповторної краси місце, що я там тільки сидів би та дивився на Дніпро... Дід мій вирівняв схил, поставив на ньому хату і кузню. Він був неабиякий майстер, і до кузні приходило чимало різного люду. Скінчивши роботу, дід любив пофілософствувати. «Запам'ятайте, — розмірковував, сидячи на призьбі, — Расєя житиме до того врем'я, до якого давитиме інородців»...

Було у діда 6 синів і 6 дочок. Всі повивчалися, стали лікарями та учителями. А батько мій, Василь Андрійович, залишився на старому кишлі, у дідовій кузні. Мати, Оришка Ільківна... Й досі уві сні плачу, як побачу матір. Жодна худобина так тяжко не працювала, як моя мама... Голод у нас почався ще з 31-го. Батько пішов ковалювати у Дніпропетровськ, щоб заробити сім'ї хоч на шматок хліба. У матері вже попухли від голоду ноги, коли до хати прийшли активісти «трусити» хліб. А в нас не було його ані крихти — лиш торбинка сухих вишень. Мати опустили їх на мотузці, щоб сховати, у сорокаметрової глибини колодязь. І з останніх сил побрела потім до батька у місто, аби порятувати нас від неминучої смерті. З 33-го поповзли чутки про випадки людоїдства. І це була страхітлива правда. Згодом я не міг, не мав права приховати її від синів. Як і багато іншого, що бачив, чув, пережив сам. На своїй шкурі.

— Можливо, через оцю рису — різати правду — вашим предкам і дали прізвище Різуни?

— Не знаю. У всякому разі мої дід та батько були достоту правдолюбці. Пам'ятаю, перед війною, коли мене прийняли до комсомолу і я, сяючий, прибіг додому й повідомив про це ще з порога, батько закликав мене одного до хати і сказав: «Богдане, я хочу, щоб ти знав: у нас у державі правлять бандити і босяки. Там, угорі — бандити. На місцях — босяки. Не забувай про це ніколи...»

— До речі, про ваше ім'я. Хто дав його вам? Для Придніпров'я воно рідкісне.

— Так. Тоді дуже непопулярним воно вважалось.Мав я з ним клопоту. Назву було своє ім'я — і відразу, бачу, виникають у співрозмовника якісь сумніви, підозри... А нарік мене Богданом батько. За що йому спасибі і Царство Небесне.

— Повернемося до книг Суворова. Посвяту до «Дня «М» він сформулював так: «Присвячую Богдану Васильовичу Різуну, курсантові-стажеру протитанкової батареї 637-го стрілецького полку 140-ї стрілецької дивізії 36-го стрілецького корпусу 5-ї армії Південно-Західного фронту». Чому — курсантові, адже згодом ви були лейтенантом, майором?

— Це присвята тому курсантові, який розпочав війну о 17-й годині 23 червня 1941 року. Наша дивізія рухалася до Західного кордону...

— Як склалася ваша подальша доля?

— Воював у протитанковій артилерії, мінометному полку, реактивній артилерії. Чотири рази був тяжко поранений. Останній раз мене виходжувала Віра. Тоді, у 44-му, ми й одружилися. У 45-му наш полк перекинули на Далекий Схід воювати з японцями. Лише через півтора року по тому приїхав по сім'ю на Дніпропетровщину. І знову служба у Приморському краї, де й народився у 1947 році Володя.

— Чи був для вас моральним шоком «Криголам» Суворова?

— І так, і ні. Бо — тепер це я розумію — мої спогади, наші суперечки про початок війни послужили поштовхом до прискіпливого вивчення сином воєнної мемуаристики. Володя був до мізків кісток військовим. Ще одинадцятирічним хлопчиком, вирішивши вступати до Суворовського училища, не зупинився ні перед моїми умовляннями, ні перед маминими слізьми. Любив армію до самозабуття. Його цікавило про армію, про війну буквально **ВСЕ.** Спочатку у Київському вищому командному училищі, потім у Військово-дипломатичній академії він мав доступ до воєнних архівів і — це стало відоме нині — у нього вже тоді розпочалася робота над майбутніми книгами. Спочатку, можливо, підсвідомо. Згодом він склав колосальну картотеку на кожну дивізію, корпус, фронт. Перелопатив мільйони сторінок періодики. Ось чому газета «Красная звезда» стверджувала, що «Криголам» не могла написати одна людина. Це, мовляв, плід роботи групи експертів. У передмові до того ж «Криголама» син уточнив, що головним його джерелом були відкриті радянські публікації. І цього достатньо, пише він, «щоб приперти головних радянських комуністів до стіни ганьби і посадити їх на лаву підсудних поруч з німецькими фашистами, а то й попереду...»

— У цій самій передмові Суворов написав, що він у вас просив прощення за «Криголам» — книгу, «котра принесла стільки горя в дім!» І ви його не простили...

— Пам'ятаю хвилину, коли мене з дружиною викликали в обласне управління КДБ і полковник з Москви повідомив, що наш син утік на Захід... Я ніколи, навіть у найтяжчі моменти на фронті, не зронив жодної сльозини, а тут не витримав біди, що звалилася на нашу голову, заплакав... Зрозумійте, мій син дуже здібна людина. Перед ним відкривалося блискуче майбутнє. Він міг викладати у дипломатичній академії, стати знаним науковцем. Правда, не знаю чи був би тоді написаний «Криголам», інші книги. Все дуже непросто. А тоді я сказав полковнику: якщо напишу синові листа, чи він одержить його? Відповідь була ствердною. Я написав листа... Закінчив словами Василя Симоненка: «Можна все на світі вибирати, сину...»

...Після того дня, який приніс у нашу сім'ю горе, ми з дружиною 13 літ нічого не знали про Володю. Не одержали жодної від нього звістки. Це були жахливі роки... Згодом з'ясувалося, що син нам писав, але жоден його рядок не міг проникнути через залізну завісу.

— Коли надійшов перший лист?

— У 1990-му. Це був навіть не лист, а коротенька записка. Я лежав тоді в лікарні з інфарктом. Прийшла дружина і повідомила: «А у нас добрі новини...» Лиш через кілька годин я зміг усвідомити ті два рядочки: «Мамо, батьку, якщо живі, відгукніться». І адреса. Згодом я прочитав усі книги Віктора Суворова. Справді, він написав оголену, страшну правду про війну. Але заплатив за це надто дорогу ціну... Вважаю, що «Криголам», інші книги про Другу світову — передчасні. І ось чому. Ще живе ціле покоління, котре нізащо не визнає історичної правди. Ні, вони — люди, що бачили горе. Але в їхній свідомості живе інша «правда» — вона насаджена сталінсько-комуністичною ідеологією: «Ми — перемогли! Ми — воювали, ми задавили фашистського звіра у його лігві». Так, ми перемогли. Але хіба можна п'ятдесят років підряд бити себе в груди і називатись героями?! Чому забули, як безславно відступала найсильніша армія світу, кидаючи на поталу ворогам матерів, дружин, дітей?! Як дивитися в очі, дзенькаючи медалями, згорьованим солдатським матерям, вдовам, їхнім дітям?! Істинні герої — я в цьому переконаний! — давно вже в землі лежать, а хто живий, то ніколи не рвав сорочку на мітингах... Мені пекуче соромно за нескінченну хвалькуватість, відверту моральну спекуляцію багатьох моїх ровесників- ветеранів. Я не можу слухати і дивитись, як вони, особливо на річниці початку чи закінчення війни, штурмують редакції газет, радіо, телебачення, щоб усоте прочитати пожовтілі аркуші про свої «подвиги» — мертві ж не почують...

— Ось як висловився з цього приводу український письменник Євген Сверстюк у статті «Як з трагедії карнавал зробили»: «Півстоліття нам забивали баки перемогою. Це була своєрідна ідеологічна параноя, що паралізувала здорову психіку і переключила її на ялове обертання навколо затертих слів. Якби можна було перевести в кіловати енергії всі спогади, суперечки і розмови про війну, ми були б забезпечені електроенергією до кінця XX століття...»

— Гіркі, але справедливі слова. Скільки можна бити у литаври і слухати одну і ту ж фальшиву платівку?! На моє глибоке переконання, 9 Травня повинно бути Днем пам'яті, національної жалоби по всіх загиблих у тій страхітливій війні, затіяній двома нелюдськими режимами, Днем-реквієм. Адже ми перемагали фашистів, топлячи їх у своїй власній крові... Наші жертви були такими, від яких здригалася земля. Хіба можна після цього жаху щороку танцювати, дзеленчати нагородами, розказувати молодому поколінню небилиці, дискредитувати в їхніх очах справжню мужність і героїзм?!

— Тепер розумію: без фронтовика Богдана Різуна не відбувся б письменник Віктор Суворов... Ви зустрічалися з сином?

— Після 1978 року ми зустрічалися з Володею двічі. Син звертався до властей України з проханням дозволити батькам відвідати його сім'ю в Лондоні. Вперше ми зустрілися через 15 років. Виросли онуки. Оксана і Саша вже студенти. Володя працює як каторжний — по 16 — 17 годин на добу. Дуже допомагає йому дружина, Таня. Тепер вона веде його картотеку, численне листування.

— Чи хотів би Суворов повернутися додому?

— Про Суворова не знаю. А Володя Різун марить Батьківщиною. Якось він сказав, що однією з причин, що змусила його взятися за перо, стала гостра ностальгія, «коли хотілося від туги вити на Місяць»...

— Чому він не приїжджає до Черкас?

— Тому, що досі не скасовано смертний вирок. Навіть два. Чотири роки немає на карті світу тієї держави і тієї системи, що винесла йому вищу міру покарання, але син і досі живе «між смертним вироком і стратою», — так він написав в одній книзі. І додав, що зрадив він не Батьківщину, а систему, якій більше служити не міг...

— Дякую сердечно вам, Богдане Васильовичу, за розмову. Пробачте за хвилювання і гіркоту, що їх знову довелося пережити, згадуючи минуле... Вважаю, цим матеріалом ми привернемо увагу керівників нашої держави до долі Володимира Різуна - Віктора Суворова. Може ті, кому це належить, розв'яжуть дилему про колишнього співробітника ГРУ... Адже перед Україною, я переконана, Різун-Суворов нічим не завинив. Навпаки, Україна може пишатися і запросити до себе письменника, книги якого потрясли уми мільйонів людей планети, письменника, котрий має не лише українське походження, а й глибоке українське коріння...

— Спасибі й вам. Хай ваші слова линуть до Бога.

Інтерв'ю взяла Лідія ТИТАРЕНКО.

Фото із сімейного альбому Різунів.

Черкаси.

P.S. Коли я працювала над цим матеріалом, несподівано пролунав телефонний дзвінок і незнайомий чоловічий голос, привітавшись, неголосно відрекомендувався: «Це турбує Віктор Суворов з Лондона»... Після зрозумілої паузи я відповіла, що мені приємно познайомитися з героєм мого майбутнього інтерв'ю. Мій співрозмовник говорив російською, і я теж за хвилину перейшла на цю мову. Він зреагував блискавично: «Я дуже вас прошу, говоріть українською... Я її так давно не чув!..» Ми продовжили спілкування двомовно. Домовилися так: з відомих причин телефонувати до Лондона я не буду. Якщо з мого боку не буде заперечень, він телефонуватиме мені у Черкаси. Так він майже щотижня спілкується і зі своїми батьками, і з батьками дружини, котрі живуть у Запоріжжі. Згодом, час покаже, можливо, відбудеться зустріч на черкаській землі. Коли не вві сні, а навіч Володимир- Віктор через 17 років розлуки переступить поріг батьківського дому і скаже, як колись: «Здрастуйте, мої рідні!»

ПІДНІМАЮЧИ ЗАВІСУ ТАЄМНИЧОСТІ,

або Як київське «Динамо» потрапило до турніру Кубка чемпіонів

КОЛИ майже місяць тому Європейська спілка футбольних асоціацій (УЄФА) обнародувала попередній список учасників Кубка європейських чемпіонів сезону 1995/96 і в ньому не виявилось переможця української національної першості, це, зрозуміло, викликало адекватну реакцію громадськості України. Але керівники українського футболу і київського «Динамо» в тому числі не дозволили собі довго засмучуватися і, всупереч прогнозам скептиків, зробили спробу не тільки довести авторитетній футбольній організації помилковість її рішення, а й допомогти їй виправити помилку.
Як же розвивались події? Про це ми попросили розповісти президента АТ «ФК «Динамо» (Київ)» Григорія Суркіса.

Піднімаючи завісу деякої таємничості, якою весь цей час були оповиті наші численні консультації і контакти з УЄФА і безпосередньо зустріч у Швейцарії української футбольної делегації з президентом УЄФА паном Йохансcоном і генеральним секретарем УЄФА паном Айгнером, скажу, що додержання нами повної конфіденційності даного питання було основною умовою, висунутою керівництвом УЄФА.

— Але вибачте, адже в результаті київське «Динамо» дістало право виступати в попередньому колі змагань замість чемпіона Югославії. Значить, все так просто?

— Це не зовсім так. І ось чому. Ми висловили УЄФА ряд своїх доказів. Один з них був таким. Якщо до клубів такої країни, як Росія, застосовується один принцип їх допуску до участі в Єврокубках, то аналогічний принцип, безумовно, має бути застосований і до всіх країн, які утворилися внаслідок розпаду СРСР. До речі, це ж стосується і колишньої Югославії як федеративної держави в минулому. Федерація футболу України так само, як і російська, мала в складі союзної федерації свої клуби, які і залишились — відповідно українськими і російськими. Але із загального коефіцієнта клубів колишнього СРСР УЄФА вибрала тільки ті клуби, які в сезонах 1990/91 і 1991/92 років відносились до Росії. Україну просто не врахували.

— Чи почули ви пояснення даного рішення?

— Так. Пан Йохансcон пояснив це тим, що, згідно з рішенням ФІФА, Росія дістала права правонаступництва колишнього СРСР. Але ми висунули контраргумент: адже це рішення стосувалось тільки того моменту, хто представлятиме збірну колишнього СРСР у відбіркових матчах чемпіонату світу-94. Адже ж мова йде про клуби.

Ми запропонували такий вихід із ситуації, що склалась. Відновити об'єктивність і нарахувати київському «Динамо», іншим українським командам ті очки, які були ними завойовані в Єврокубках сезонів 1990/91 і 1991/92 років. Тобто вчинити так, як це було зроблено по відношенню до російських клубів. Зрозуміло, що таким чином рейтинг Федерації футболу України в класифікації УЄФА значно підвищився б. Взявши до уваги таку пропозицію, пан Йохансcон пообіцяв, що її буде розглянуто на засіданні комітету УЄФА по проведенню клубних змагань і, можливо, на засіданні надзвичайного комітету УЄФА. Тоді ж було висунуто і умову конфіденційності переговорів. І, забігаючи наперед, скажу, що вперше в історії УЄФА після засідання комітету по проведенню клубних змагань не було випущено традиційного прес-релізу, і, таким чином, футбольна громадськість не була поінформована про те, що ж розглядалося на цьому засіданні і які прийнято рішення.

— Григорію Михайловичу, мені відомо, що в пакеті документів української делегації, поданому на зустрічі з керівництвом УЄФА, були й інші пропозиції.

— Як вже повідомлялось, УЄФА для більшої об'єктивності вирішила відтепер визначати лише рейтинг національних федерацій, щоб уникнути ситуацій, коли якийсь клуб, за один сезон набравши високого коефіцієнту, наступні чотири міг спочивати на лаврах протягом всього п'ятирічного циклу. На наш погляд, і цей варіант УЄФА досить спірний. Бо в такому разі, завдяки успішному виступу лише в одному сезоні своїх команд, високий коефіцієнт одержує вже національна федерація, і її команди також можуть спочивати на лаврах протягом п'ятирічного циклу.

Це ще більше ускладнювало таку конструкцію, оскільки застосовувався підхід, здавалося б, правильний, з одного боку, але непослідовний, з іншого. Адже коефіцієнт федерації в кожному році складався з суми очок всіх команд-учасниць, поділеної на кількість цих команд. І це створювало картину за п'ять років.

Напрошувало-ся питання: якщо федерації, які не мали можливості перебувати в асоційованих членах УЄФА протягом останніх п'яти років, а були в них, скажімо, два або три роки, то чому тоді за один рік виводиться середній знаменник клубного коефіцієнту національної федерації, а в іншому — весь рейтинг національної федерації не ділиться на кількість років перебування відповідної федерації асоційованим членом УЄФА. Тобто коли очки команди України, наприклад, повинні ділитися на три роки, Югославії — відповідно — на 2 і так далі.

Ми провели цілий ряд консультацій, перебуваючи в Швейцарії, і з УЄФА і з ФІФА. В результаті з факсу, одержаного нами напередодні жеребкування, стало відомо, що УЄФА виявила найвищу об'єктивність щодо вирівнювання ситуації до всіх національних федерацій. І нинішня Югославія, яка так само, як і колись Україна в рамках СРСР, перебувала в рамках федеративного устрою держави Югославія, а потім розпалась на кілька держав, тепер відповідно не має рейтингу і не може претендувати на правонаступництво.

Таким чином, за рахунок гнучкої позиції української делегації, зайнятої на переговорах і продовженої в листуванні з УЄФА, перемогла справедливість. Федерація футболу України посіла 24-е місце в класифікації УЄФА, а київське «Динамо» — відповідно — виступить у попередньому колі Кубка європейських чемпіонів.

— Виходить, УЄФА все-таки не на всі сто відсотків прийняла ваші аргументи?

— Так, ми могли б спробувати ще довести, що, наприклад, український чемпіон заслуговує на вище місце в рейтингу порівняно з чемпіонами інших країн Східної Європи. Адже саме «Динамо» за останні 30 років 26 разів брало участь в єврокубках, у тому числі за останні п'ять років — тричі в Кубку європейських чемпіонів, двічі при цьому — в Лізі чемпіонів. А також по одному разу — в Кубку кубків і Кубку УЄФА. Але давайте будемо відвертими: вже один той факт, що нам вдалось добитися не тільки тривалих переговорів з УЄФА, а й переконати цю консервативну організацію прийняти рішення, яке в загальному задовольняє нас, не може не радувати. І цю радість ми ділимо разом з мільйонами любителів футболу України і, звичайно ж, з гравцями.

— Хто ж, крім вас, входив до складу української делегації в Швейцарії — адже Батьківщина, як кажуть, повинна знати своїх героїв?

— Про яке геройство мова?! Ми робили те, що зобов'язані були робити. Це — президент національної футбольної Федерації (ФФУ) Віктор Банников, голова юридичної комісії ФФУ, заслужений юрист України Віктор Медведчук і генеральний секретар динамівського клубу Василь Бабійчук. Але ж зроблено тільки півсправи. Тепер черга за футболістами, перед якими стоїть завдання виходу до Ліги чемпіонів.

— Ви задоволені результатом жеребкування для «Динамо»?

— Я не буду оригінальним, якщо скажу, що в подібних змаганнях слабких команд не буває. Але «Ольборг» наша команда зобов'язана пройти.

Олексій СЕМЕНЕНКО.
(Укрінформ).

КАЛЕНДАР ІГОР

Вища ліга. Перше коло

1 тур
25 липня — вівторок
1. «Чорноморець» (Одеса) — «Кривбас» (Кривий Ріг)
2. «Зірка-Нібас» (Кіровоград) — «ЦСКА Борисфен» (Київ)
3. «Кремінь» (Кременчук) — «Нива» (Вінниця)
4. «Металург» (Запоріжжя) — СК «Миколаїв» (Миколаїв)
5. «Шахтар» (Донецьк) — «Нива» (Тернопіль)
6. «Зоря-МАЛС» (Луганськ) — «Торпедо» (Запоріжжя)
7. «Волинь» (Луцьк) — «Дніпро» (Дніпропетровськ)
8. «Динамо» (Київ) — «Карпати» (Львів)
9. «Прикарпаття» (Івано-Франківськ) — «Таврія» (Симферополь)

2 тур
29 липня — субота
10. «Кривбас» — «Таврія»
11. «Карпати» — «Прикарпаття»
12. «Дніпро» — «Динамо»
13. «Торпедо» — «Волинь»
14. «Нива» Тр — «Зоря-Малс»
15. СК «Миколаїв» — «Шахтар»
16. «Нива» Вц — «Металург»
17. «ЦСКА-Борисфен» — «Кремінь»
18. «Чорноморець» — «Зірка-Нібас»

3 тур
2 серпня — середа
19. «Зірка-Нібас» — Кривбас
20. «Кремінь» — «Чорноморець»
21. «Металург» — «ЦСКА-Борисфен»
22. «Шахтар» — «Нива» Вц
23. «Зоря-Малс» — СК «Миколаїв»
24. «Волинь» — «Нива» Тр
25. «Динамо» — «Торпедо»
26. «Прикарпаття» — «Дніпро»
27. «Таврія» — «Карпати»

8—10 серпня
Єврокубки УЄФА

4 тур
6 серпня — неділя
28. «Кривбас» — «Карпати»
29. «Дніпро» — «Таврія»
30. «Торпедо» — «Прикарпаття»
31. «Нива» Тр — «Динамо» (в резервний день)
32. СК «Миколаїв» — «Волинь»
33. «Нива» Вц — «Зоря-Малс»
34. «ЦСКА-Борисфен» — «Шахтар»
35. «Чорноморець» — «Металург» (в резервний день)
36. «Зірка-Нібас» — «Кремінь»

5 тур
13 серпня — неділя
37. «Кремінь» — «Кривбас»
38. «Металург» — «Зірка-Нібас»
39. «Шахтар» — «Чорноморець» (в резервний день)
40. «Зоря-Малс» — «ЦСКА-Борисфен»
41. «Волинь» — «Нива» Вц
42. «Динамо» — СК «Миколаїв»
43. «Прикарпаття» — «Нива» Тр
44. «Таврія» — «Торпедо»
45. «Карпати» — «Дніпро»

6 тур
17 серпня — четвер
46. «Кривбас» — «Дніпро»
47. «Торпедо» — «Карпати»
48. «Нива» Тр — «Таврія»
49. СК «Миколаїв» — «Прикарпаття»
50. «Нива» Вц — «Динамо»
51. «ЦСКА-Борисфен» — «Волинь»
52. «Чорноморець» — «Зоря-Малс»
53. «Зірка-Нібас» — «Шахтар» (в резервний день)
54. «Кремінь» — «Металург»

22—24 серпня
Єврокубки УЄФА (матчі-відповіді)

7 тур
27 серпня — неділя
55. «Металург» — «Кривбас»
56. «Шахтар» — «Кремінь» (28 серпня)
57. «Зоря-Малс» — «Зірка-Нібас»
58. «Волинь» — «Чорноморець»
59. «Динамо» — «ЦСКА-Борисфен»
60. «Прикарпаття» — «Нива» Вц
61. «Таврія» — СК «Миколаїв»
62. «Карпати» — «Нива» Тр
63. «Дніпро» — «Торпедо»

8 тур
31 серпня — четвер
64. «Кривбас» — «Торпедо»
65. «Нива» Тр — «Дніпро»
66. СК «Миколаїв» — «Карпати»
67. «Нива» Вц — «Таврія»
68. «ЦСКА-Борисфен» — «Прикарпаття»
69. «Чорноморець» — «Динамо»
70. «Зірка-Нібас» — «Волинь»
71. «Кремінь» — «Зоря-Малс»
72. «Металург» — «Шахтар»

Чемпіонат Європи
5 вересня
Литва — Україна
(молодіжні збірні)
6 вересня
Литва — Україна
(національні збірні)

9 тур
10 вересня — неділя
73. «Шахтар» — «Кривбас»
74. «Зоря-Малс» — «Металург»
75. «Волинь» — «Кремінь»
76. «Динамо» — «Зірка-Нібас» (в резервний день)
77. «Прикарпаття» — «Чорноморець» (в резервний день)
78. «Таврія» — «ЦСКА-Борисфен»
79. «Карпати» — «Нива» Вц
80. «Дніпро» — СК «Миколаїв»
81. «Торпедо» — «Нива» Тр

12—14 вересня
Єврокубки УЄФА

10 тур
17 вересня — неділя
82. «Кривбас» — «Нива» Тр
83. СК «Миколаїв» — «Торпедо»
84. «Нива» Вц — «Дніпро»
85. «ЦСКА-Борисфен» — «Карпати»
86. «Чорноморець» — «Таврія»
87. «Зірка-Нібас» — «Прикарпаття»
88. «Кремінь» — «Динамо»
89. «Металург» — «Волинь»
90. «Шахтар» — «Зоря-Малс» (18 вересня)

11 тур
22 вересня — п'ятниця
91. «Зоря-Малс» — «Кривбас»
92. «Волинь» — «Шахтар» (23 вересня)
93. «Динамо» — «Металург»
94. «Прикарпаття» — «Кремінь»
95. «Таврія» — «Зірка-Нібас»
96. «Карпати» — «Чорноморець»
97. «Дніпро» — «ЦСКА-Борисфен»
98. «Торпедо» — «Нива» Вц
99. «Нива» Тр — СК «Миколаїв»

26—28 вересня
Єврокубки УЄФА

12 тур
27 вересня — середа
100. «Кривбас» — СК «Миколаїв»
101. «Нива» Вц — «Нива» Тр
102. «ЦСКА-Борисфен» — «Торпедо»
103. «Чорноморець» — «Дніпро» (1 жовтня)
104. «Зірка-Нібас» — «Карпати»
105. «Кремінь» — «Таврія»
106. «Металург» — «Прикарпаття»
107. «Шахтар» — «Динамо» (2 жовтня)
108. «Зоря-Малс» — «Волинь»

13 тур
5 жовтня — четвер
109. «Волинь» — «Кривбас»
110. «Динамо» — «Зоря-Малс»
111. «Прикарпаття» — «Шахтар»
112. «Таврія» — «Металург»
113. «Карпати» — «Кремінь»
114. «Дніпро» — «Зірка-Нібас»
115. «Торпедо» — «Чорноморець»
116. «Нива» Тр — «ЦСКА-Борисфен»
117. СК «Миколаїв» — «Нива» Вц

Чемпіонат Європи
10 жовтня.
Словенія — Україна
(молодіжні збірні)
11 жовтня
Словенія — Україна
(національні збірні)

14 тур
15 жовтня — неділя
118. «Кривбас» — «Нива» Вц
119. «ЦСКА-Борисфен» — СК «Миколаїв»
120. «Чорноморець» — «Нива» Тр
121. «Зірка-Нібас» — «Торпедо»
122. «Кремінь» — «Дніпро»
123. «Металург» — «Карпати»
124. «Шахтар» — «Таврія»
125. «Зоря-Малс» — «Прикарпаття»
126. «Волинь» — «Динамо»

17—19 жовтня
Єврокубки УЄФА

15 тур
23 жовтня — понеділок
127. «Динамо» — «Кривбас»
128. «Прикарпаття» — «Волинь»
129. «Таврія» — «Зоря-Малс»
130. «Карпати» — «Шахтар»
131. «Дніпро» — «Металург»
132. «Торпедо» — «Кремінь»
133. «Нива» Тр — «Зірка-Нібас»
134. СК «Миколаїв» — «Чорноморець»
135. «Нива» Вц — «ЦСКА-Борисфен»

16 тур
27 жовтня — п'ятниця
136. «Кривбас» — «ЦСКА-Борисфен»
137. «Чорноморець» — «Нива» Вц
138. «Зірка-Нібас» — СК «Миколаїв»
139. «Кремінь» — «Нива» Тр
140. «Металург» — «Торпедо»
141. «Шахтар» — «Дніпро»
142. «Зоря-Малс» — «Карпати»
143. «Волинь» — «Таврія»
144. «Динамо» — «Прикарпаття»

31 жовтня — 2 листопада
Єврокубки УЄФА
(матчі-відповіді)

17 тур
5 листопада — неділя
145. «Прикарпаття» — «Кривбас»
146. «Таврія» — «Динамо»
147. «Карпати» — «Волинь»
148. «Дніпро» — «Зоря-Малс»
149. «Торпедо» — «Шахтар»
150. «Нива » Тр — «Металург»
151. СК «Миколаїв» — «Кремінь»
152. «Нива» Вц — «Зірка-Нібас»
153. «ЦСКА-Борисфен» — «Чорноморець»

Чемпіонат Європи
10 листопада.
Італія — Україна
(молодіжні збірні)
11 листопада
Італія — Україна
(національні збірні)

21—23 листопада
Єврокубки УЄФА

5—7 грудня
Єврокубки УЄФА
(матчі-відповіді)

Примітка: — ігри провадяться на футбольних полях команд, що вказані у календарі першими, резервні дні ігор будуть визначені 29 вересня і 3 листопада.

Федерація футболу України.

Світлана ВАСИЛЬКІВСЬКА, журналістка

Таємниця Кременецької ущелини

САМЕ звідсіля, з Гребенів (химерних нагромаджень каменів-велетнів на одному з хребтів) Кременецьку ущелину видно як на долоні. Сповита смереками, наче схована від зайвого ока, заколисана гомоном Пруту, переповнена запахами арнікових полонин, вона й сьогодні залишається тайною для вчених. То — диво природи, неповторний Карпатський Люрд (місце чудотворного зцілення), де поміж благодаті, присутності Божої відчутний у всіх стихіях — повітрі, воді, землі.

Десять днів відпочинку у Кремінцях (Татарові) — невеличкому гірському селі поблизу Ворохти, що на Івано-Франківщині, — і формула «чорнобильської» крові (крові, що зазнала змін під впливом підвищеного радіаційного фону) набуває норми. Найтяжчі захворювання верхніх дихальних шляхів минають.

Пам'ять старожилів зберегла спогади про барона Ромашкана, який у пошуках природного зцілення від туберкульозу зупинився саме тут, вибудував на березі Пруту чудові кам'яні споруди для відпочинку.

Христина Омелянівна Крілик — заступник головного лікаря з лікувальної частини Кременецького санаторію «Прут». Лікар-дослідник, фітотерапевт, автор унікальних коктейлів, інгаляцій із трав, зібраних на полонинах та високогір'ях. Акупунктура, рефлексотерапія, фітотерапія, народна медицина — все в арсеналі досвідченого лікаря.

— Христино Омелянівно, в чому ж, із медичної точки зору, оздоровчий феномен ущелини?

— Насамперед у неповторній красі. У довершеному природному середовищі психоемоційний стан навіть тяжко хворої людини перебуває на піднесенні. Перемагають сили, що активізують захисні функції організму. Вчені стверджують, що хвойні дерева, особливо смереки, створюють відчуття окриленості, легкості... А саме від наших емоцій, від життя душі, від внутрішніх переживань залежить фізичне самопочуття, тобто наше здоров'я.

Не таємниця, що божественна музика нерідко долає вроджену глухоту, а «райські» місця на землі відкривають очі незрячим. Краса — велика сила. Ландшафтотерапія — один із важливих методів курортного лікування.

— Справді, тут дихається якось легко і приємно. А на Гребенях сонячної погоди якийсь неземний аромат...

— Гірське повітря відзначається чистотою. У ньому в 200 разів менше бактерій, ніж у найчистішому міському. А ще у Кремінцях спостерігається турбулентний рух повітряних мас (ідеальне очищення повітряної стихії шляхом вихороподібного витягування шкідливих домішок угору).

В ущелині особливий цілющий фітофон, він регулює імунну систему організму. Це природне насичення повітря ароматичними ферментами (фітонцидами, терпенами, ефірними маслами) трав, суцвіть, хвойних дерев, живиці... Цілюща дія біологічно важливих речовин, які виділяють рослини, посилюється додатковим повітряним електричним зарядом, що утворюється в горах за рахунок підвищеного ультрафіолетового випромінювання річки і численних потічкових водоспадів.

Фітофон у Кремінцях особливо цілющий і бактерицидний ще й тому, що утворений лікарськими рослинами — арнікою, чорницею, брусницею, звіробоєм, деревієм, ісландським мохом.

Крім того, ущелина — на висоті 860 метрів над рівнем моря. Це впливає на зниження парціального тиску кисню в повітрі. Незначне кисневе голодування зумовлює компенсаторні реакції організму — збільшення об'єму дихання і кровообігу, вмісту еритроцитів і гемоглобіну, посилено вентилюються легені.

Активна іонізація повітря в Кремінцях, не характерна для прилеглих ландшафтів, доповнює картину цілющого впливу нашого повітря на організм. Тому й не дивно, що захворювання легенів та дихальних шляхів (ларингіти, трахеїти, бронхіти, бронхіальна астма, пневмосклероз, туберкульоз) успішно лікуються. А велика кількість сонячних днів (максимальне ультрафіолетове опромінювання) стимулює адаптаційні процеси.

— Клімат замінює медикаменти?

— І рятує людей у випадках, коли медицина безсила... Скільки років минуло, а й досі пам'ятаю очі Петрикової бабусі, з яких котилися сльози щастя. «Він же в мене досі не бігав», — тремтіли її уста. А погляд прикипів до шибки вікна, за яким Петрусь вихором нісся за м'ячем.

Два тижні перед цим привезла вона до санаторію хлоп'я — мов свічечку, що танула. Приступи астми висмоктали сили дитини, кожний крок їй давався з трудом — задуха. Куди тільки не возила малого — дарма. А в Кремінцях, зовсім поряд від дому, — бігає! Та що там бігає — гасає!..

— Христино Омелянівно, якщо перебування в ущелині оздоровлює кров, уражену радіацією, чому ж дітей Чорнобиля возять за океан?

— Це інший феномен, який потребує особливого дослідження... Бо хоч би яке чудодійне було лікування, скажімо, на Кубі, уражений, ослаблений організм дуже тяжко пристосовується до різкої зміни клімату, можливий і адаптаційний шок. А ще ж перельоти, втрата благотворного впливу біополя рідної землі, родинного кола — таке лікування дитині може шкодити.

— Чому ж ви не піднімаєте на ноги Міністерство охорони здоров'я?

— Та хіба я мовчу? Скільки їздила до Києва, стукала в різні кабінети... Слухають, схвально кивають головами... І все.

Справді, чорнобильських дітей возимо на лікування за тридев'ять земель, витрачаючи на це шалені кошти. А в Кремінцях — місці, створеному Богом для зцілення, — п'ять з восьми корпусів санаторію «Прут» у занедбаному стані, давно не функціонують: немає коштів. Та й сам санаторій під загрозою закриття. Закрили ж он школу, де навчалися діти, оздоровлюючись тут у позаканікулярний час.

Санаторій — не вихід із ситуації. Христина Омелянівна — прихильник пансіонатів, де діти відпочивали б і оздоровлювалися разом з батьками. Тоді психологічна стабільність, біоритми матері, родинна опіка підсилювала б ефект впливу клімату на організм.

Були ж колись Кремінці чудесним курортним містечком. Поїзд Ворохта—Варшава привозив сюди людей з усієї Європи. І все було підпорядковане індустрії оздоровлення, відпочинку, дозвілля. На жаль, до наших днів дійшли тільки згадки у всіх енциклопедіях про те, що Кремінці (Татарів) — унікальна карпатська оздоровниця, курортний центр...

А чарівна ущелина живе собі тільки їй зрозумілим життям, і сама, мабуть, не здогадується, що перебуває на розломі. Розриви пластів землі у вигляді розломів служать каналами, через які викидається на поверхню плазма, що в земній корі. Насичення землі, повітря і води цією енергією — електрикою Землі — породжує і зберігає життя у всіх його проявах. Звідси й цілющі властивості Кременецької ущелини. І особлива буйна рослинність, і підвищена працездатність організму, відсутність відчуття втоми.

А камені — велети на Гребенях — хіба не тією енергією викинуто? Не впали ж вони з неба.

Легких недуг і тяжких хронічних захворювань допомагає позбутися загадкова ущелина, над таємницею якої ще працюватимуть учені. Бо у всякого людського пізнання є межа, за якою починається диво Божого творіння, що не підлягає поясненню, як і дивні очі ущелини. Я побачила їх випадково перед відходом поїзда. Сонце закотилося за гору (одну з тих, що оточують ущелину), і раптом другий, прилеглий хребет спалахнув яскравими рубіновими очима... Вони світилися неземним сяйвом — світлом надії...

Івано-Франківська область.

Давай поговоримо!..

Фото Валерія ІНЮТІНА.

Віталій МАКСЮТЕНКО, «Голос України»

Три долари і пляшка горілки

Такий «гонорар» мав отримати співучасник убивства

ВБИВСТВА на замовлення поступово стають буденним явищем. Це факт, як і те, що високим відсотком розкриття подібних злочинів правоохоронні органи похвалитися не можуть. Згідно з даними МВС України, з часу виникнення кілерського промислу лише у 4 випадках вдалося знайти і знешкодити вбивцю. Тому справу про смерть фермера Григорія Вербицького, яка розглядалася в Сумському обласному суді, без обмовок можна зарахувати в актив усім службам, причетним до її логічного завершення.

Про трагедію у селі Шпилівці Сумського району в «Голосі України» повідомлялося, як то кажуть, по свіжих слідах у липні минулого року. Коротко нагадаємо факти цієї кривавої історії. Між подружжям Вербицьких через різні обставини склалися неприязні стосунки. З усіх можливих варіантів розв'язання конфлікту Валентина Вербицька, лікар за фахом, обрала найжорстокіший. З допомогою знайомої циганки вона найняла двох молодиків, які й виконали смертний вирок...

На момент публікації тривало слідство, тож розголошувати деякі обставини трагедії, як і імена підозрюваних було передчасно. Тепер суд виніс свій вердикт. Отже, крім дружини покійного, до злочину були причетні ще 4 особи. Хто вони і яка роль кожного?

Тетяна Войтенко (рід занять — торгівля на ринку, ворожіння) була «рушієм» у цій операції. Це вона вклала зброю в руки свого сина Олександра, який ще у квітні минулого року із засідки стріляв у Вербицького, але не влучив. Фермер тоді звертався до міліції, та оскільки сам нікого не підозрював, а в міліції ніяких зачіпок для офіційного розслідування також не знайшлося, справу списали «в архів». Після першої невдалої спроби Тетяна Войтенко знаходить інших виконавців — 23-літнього неробу Андрія Локотоша і алкоголіка Миколу Сердюка. Перший торгувався і дав згоду, коли дружина Вербицького пообіцяла «гонорар» у 56 тис. американських доларів. Другому «за компанію» досить було пообіцяти пляшку горілки і три долари.

Вбив Вербицького з мисливської зброї Андрій Локотош. Після першого пострілу в груди фермер пробіг кілька кроків і впав. Вбивця холоднокровно перезарядив рушницю і вистрелив іще раз впритул у голову. Заарештували кілера в Конотопі, звідки він уже збирався поїздом виїхати до Москви.

Трійці головних обвинувачуваних — Андрієві Локотошу, Валентині Вербицькій і Тетяні Войтенко — суд виніс вирок по 15 років позбавлення волі кожному. Дев'ять років відбуватиме покарання Микола Сердюк, вісім — Олександр Войтенко. Засуджені подали касаційні скарги до Верховного суду України, котрий і поставить крапку в цій справі.

Сумська область.

Сергій МЕЛЬНИЧУК, «Голос України»

Не сподобалася... торба

КИЇВ є Київ. Каштани. Метро. «Амаретто»... Сонце світить. Син квартиру одержав. Відпустка починається...

Є, отже, причина випити пляшку мінеральної води чи пива «Оболонь». Правильно, і ви не заперечуєте. Тож і зайшов автор цієї замітки до магазину продтоварів міського управління торгівлі № 331 по вулиці Мельникова. Та тільки-но почав виставляти порожні пляшки на прилавок, як почув сердите:

— Тут не приймальний пункт!

— Але ж я даю взамін за повні...

— Назбирав десь по смітниках і несеш сюди!

У нас, у Рівному, продавці теж не святі, але щоб отак ось, ні за що... Тому, прийшовши до тями, почав шукати магазинне начальство і знайшов заступницю завідувачки, котра не відрекомендувалася, зате «Ідіть, — сказала, — вона відпустить».

Якби це були не пляшки, та «вона» їх мені кинула б. А так лише поставила, добряче дзеленькнувши. І додала:

— З такою торбою — кореспондент...

Чим моя «торба» їй не догодила, так і не втямив. Можливо, малюнок не сподобався: не мавпа на «пакеті» намальована, а якісь квіточки...

Було дуже парко, але ні води, ні пива вже не кортіло. Не хотілося води і пива, куплених у тому магазині. Думалося: якби так поставилася до покупця продавець десь там, «за бугром», то не лише у «своєму», а й у будь-якому іншому магазині не влаштувалася б навіть прибиральницею. Ось для чого нам потрібна приватизація. Щоб щезло назавжди «хамство».

Рівне.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

Американський солдат з Придніпров'я

А Ж НІЯК не задля пільг домагається дніпропетровець Володимир Будников, щоб його визнали учасником і ветераном другої світової війни. Просто воліє справедливості. Він справді боровся з фашизмом. Але у формі солдата американської армії.

1943 року гітлерівці спіймали й вивезли до Німеччини чотирнадцятилітнього українського хлопця. Працював він там кочегаром на заводі у місті Дармштадті. У січні 1945-го, коли наступали війська союзників, Володі вдалося втекти з неволі. Сталося так, що потрапив до американців, які запропонували йому воювати разом з ними. Брав участь у штурмі Мюнхена, який американці називали другим Берліном.

У передгір'ях Альп молодого солдата американської армії Будникова наздогнала Перемога. Можна було, не вагаючись, залишатись ... «американцем»: громадянство США командування гарантувало, підрозділ, у якому Володимир служив, повертався на батьківщину...

Але Володимир пам'ятав про свою Батьківщину.

Що довелося пережити потім, краще не згадувати. Адже спочатку Будников охоче погодився служити і в Радянській Армії, та факт з недалекого його минулого незабаром викликав панічний страх у наших командирів. Якби не демобілізація, то невідомо, чим це й скінчилося б. Кмітливий і обдарований, у мирному житті Володимир швидко став комсомольським активістом і працівником. Ясно, що завбачливо приховав в анкеті свою службу в американській армії. Але 1953 року був «викритий» на бюро райкому комсомолу як такий, що «втерся у довір'я, відривав неспілкову молодь від комсомолу та компрометував партійні кадри».

Богові дякувати, ситуація змінювалася. Будникову дали спокій. Він закінчив музичне училище і все життя працював у Дніпропетровську викладачем та директором музичної школи. Тепер на пенсії. Справді, жодних додаткових матеріальних благ йому, каже, не треба, тільки от прикро, що, звернувшись останніми роками в десятки компетентних інстанцій, так і не дістав підтвердження про свою участь у другій світовій війні. Мешкає Володимир Купріянович на житловому масиві Перемога, у будинку на розі проспекту Героїв та бульвару Слави, однак не одержав привітання з нагоди 50-літнього ювілею Перемоги над фашизмом.

Дніпропетровськ.

Пам'ять

Опишу вам страшний епізод...

ПРОЧИТАВ я у вашій газеті статтю «Таємниця медальйона»... Це наша 87-ма гвардійська стрілецька дивізія визволяла Цюрупинськ, на околиці якого знайдено медальйон. У вересні 1943 року до нас прибуло поповнення зі Сталінської області (Донецької) — з Ольгинського, Новоазовського, Волноваського, Мар'їнського районів. Річ у тому, що я сам з Донбасу і добре все пам'ятаю.

Так-от, опишу вам страшний епізод. 26 вересня 1943 року наша дивізія за Великим Токмаком штурмувала фашистські укріплення на річці Молочній. Я перебував на спостережному пункті командира дивізії. І ось о 9 — 10-й годині за кілометр-півтора запукали (інакше не скажеш) батальйонні гарматки, поцюкали близько 20 хвилин — і я почув слабеньке «Ура!» В стереотрубу побачив чорні ланцюги наступальників. Та моряків у нашій дивізії не було. Придивившись, я побачив, що це люди в цивільному, не всі мали навіть гвинтівки, не кажучи вже про автомати. Не добігши до ворожих траншей метрів 300, усіявши трупами схили висоти, вони залягли (рештки). Через певний час — вже без так званої артпідготовки — під крики «Ура!» вони знову піднялися, та «Ура!» не допомогло — лише додалося трупів та поранених...

Години о 14-й на СП дивізії з'явилася група цивільних парубків. Я запитав: «Звідкіля ви, хлопці?» — «А ми зі штурмових груп»...

З'ясувалося, то хлопці 1926 року народження, багатьом не було й сімнадцяти. Та вони були в німецькій окупації і за це їх скерували на передову. Викликали до військкомату, повантажили у вагони, дали на вагон 2—3 гвинтівки і направили до складу штурмових (!) рот. Була така вказівка Сталіна. А хлопцям же, коли вони потрапили під окупацію, було по 15 років і менше. В чому ж їхня провина, що їх залишили в окупації? Чим же вони завинили, що Радянська влада, як найгірших злочинців, погнала їх на винищення? Штрафники (а це бували люди) — і ті без зброї не воювали...

У той час я, 19-річний хлопець, подумав про страшне — про те, що ось так знищували чоловіче населення України, хоча про це заборонено було навіть думати. А таке я бачив і під час форсування Дніпра, і визволення Лівобережжя.

Станіслав ФІЛІПЕНКО,
інвалід Великої Вітчизняної війни.
Дніпропетровськ.

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

Були їхні — стали наші?

ЩЕ НЕ ЗАБУТО, як років з 8 — 10 тому наші вітчизняні газети рясніли добірками під рубриками «Їхні звичаї». «Сенсаційні» інформації, за задумом авторів, мали викривати виразки капіталізму (хоча, зазначимо, щось подібне, коли відверто, траплялося й у нашому власному домі, та тільки не прийнято було все оте обнародувати). До тієї старої рубрики згодилися б, мабуть, повідомлення, що їх подаємо нижче. Щоправда, слово «їхні» слід замінити на «наші»...

Виконком не риба, але клюнув

Може, прокуратура Ізмаїла, яка порушила справу «по факту зловживання службовим становищем посадовими особами виконкому при відчуженні 200 тисяч доларів», і розплутає клубок махінацій цієї провінційної сенсації, а поки що все тут у тумані, як ото на світанні дунайські береги. Ясно тільки одне: з позабюджетного фонду міськвиконкому зникла й, схоже, безповоротно, чимала валютна сума. Долари полетіли «у вирій» з берегів Дунаю аж на береги Балтії, точніше — до Калінінграда. А гроші, на відміну від птахів, не завжди повертаються у рідні краї.

А сталося ось що: виконком (заради справедливості зауважимо: не нинішнього — попереднього складу, члени якого, між іншим, і тепер займають солідні посади в місті) перевів долари товариству «Баварія». Точніше, його представництву в Ізмаїлі. З якою метою? Угода дає начебто на це відповідь, проте не може не викликати кривої посмішки: «з метою захисту від інфляції» та в надії одержувати 12 відсотків річних. Представник «Баварії», однак, з Ізмаїла незабаром зник. Як і гроші. Виконком нинішньої міськради тепер покладається на прокуратуру, а остання — на своїх російських колег...

Чи ж варто обурюватися нам, простим громадянам, коли дурять нас усілякі там трастові компанії, коли он навіть міськвиконком піймався на гачок шахраїв? А втім, може, це комусь з отого виконкому було й вигідно?

За склом нічого не видно

Хто з нас не охав і не ахав, проїжджаючи повз дачні містечка, що з'являються навколо великих міст?

— Та то ж не дача, а театр! Які колони!

— А в цього, певно, цегла зайва: й на триповерховий дім вистачило, і на височенну огорожу.

— А в отого чому дах так виблискує? Невже з нержавіючої сталі?..

Дивуватися людській фантазії, що спирається на чималі гроші й матеріально-технічні ресурси, можна без кінця-краю. І все ж усіх переплюнув, як на мене, бізнесмен, що облаштував собі фазенду в центрі села Роксолани Овідіопольського району. Про будинок не кажу — такі, за бажанням, можна знайти і в інших місцях. Принаймні, за зовнішнім виглядом (що там усередині — ніхто не знає, бо господар не дуже-то полюбляє спілкуватися з селянами). Зате огорожа! Ні, такої ще немає, певен, ніде. Земельну ділянку, тобто город, бізнесмен обніс... скляними секціями. Скло, зрозуміло, не віконне, а якесь спеціальне — товстелезне, та ще й з візерунками. Такі, кажуть, наносять «піскоструєм».

Селяни, проходячи, зупиняються, розглядають оту чудасію. Хлопчаки пробували було запускати в огорожу камінням — де там: відскакує, мов від сталюки. А старші люди подивляться-подивляться, стенуть плечима, мовляв: «З жиру бісяться»...

Автодуель

Надвечір'ям заступник директора однієї з одеських комерційних фірм повертався з роботи додому — на іномарці, зрозуміло. В салоні, окрім нього самого, були ще дружина та донька. І ось на вулиці Довгій «Вольво» комерсанта почала випереджати, притискуючи до узбіччя, інша іномарка. Щоб уникнути аварії, директор змушений був зупинитися. З автомобіля-порушника тут же вихопилися двоє в масках, один з них двічі вистрілив з пістолета у господаря «Вольво», після чого, повернувшись до свого авто, нападники стали утікати.

А далі численні перехожі стали свідками своєрідного ралі вулицями міста: поранений комерсант, зібравшись із силами, погнав свою «Вольво» услід, зумів-таки дістати машину нападників і навіть таранити її. Не так, однак, щоби та зупинилася. На більше у комерсанта сил не вистачило — його відправили до лікарні.

Звичайнісінько, що вже перестало бути сенсацією, з'ясування стосунків між бізнесменами-суперниками? Відповідь, можливо, дасть слідство. А втім, цілковитої упевненості в цьому немає: он уже скільки вбивств ділових людей сталося в Одесі — й кінці у воду.

Одеська область.

Інформація про четвертий випуск акцій акціонерного комерційного банку «Фінбанк»

Відкрита передплата акцій банку.

Акціонерний комерційний банк «Фінбанк» Одеси заснований як відкрите акціонерне товариство 27 серпня 1993 року на підставі рішення зборів засновників - акціонерів (протокол № 1 від 27.08.1993 р.).

Банк зареєстровано в Національному банку України (реєстраційний номер 223) 24 грудня 1993 року.

Перший випуск акцій на 1 200 000 000 крб. було проведено з 12.10.1993 по 12.12.1993 р. і зареєстровано Міністерством фінансів України 08.02.1994 р. (свідоцтво № 44/1/94).

Другий випуск акцій на 3 800 000 000 крб. було проведено з 08.02.1994 р. по 15.04.1994 р. і зареєстровано Міністерством фінансів України 02.08.1994 р. (свідоцтво № 309/1/94).

Третій випуск акцій на 5 000 000 000 крб. було здійснено з 10.08.1994 р. по 30.12.1994 р., і сплачений статутний фонд за балансом банку становить 10 000 000 000 крб.

Усього випущено 100 000 простих іменних акцій номінальною вартістю 100 000 (сто тисяч) крб. кожна. Передплата акцій здійснювалася шляхом відкритого розміщення їх серед юридичних та фізичних осіб в Україні.

Рішення про проведення четвертого випуску акцій і збільшення статутного фонду до 100 000 000 000 (сто мільярдів) карбованців АКБ «Фінбанк» прийнято на загальних зборах акціонерів банку (протокол № 7 від 28 червня 1995 р.).

Емісія акцій здійснюється за серією «Д» під номерами 100 001 — 1 000 000.

Випускають прості іменні акції в загальній кількості 900 000 штук номінальною вартістю 100 000 (сто тисяч) крб. кожна на загальну суму 90 000 000 000 (дев'яносто мільярдів) карбованців.

Предмет і мета діяльності банку — використання залучених і власних кредитних ресурсів банку на фінансування програм приватизації розвитку підприємств, різноманітних форм власності, насичення ринку товарами народного вжитку, прискорення розрахунків.

Передплатниками акцій можуть бути юридичні та фізичні особи.

Після сплати повної вартості заявлених акцій акціонер одержує спершу сертифікат, а потім акції.

В разі передплати статутного фонду під час купівлі акцій суму переплати повертають юридичним та фізичним особам в черговості останніх оплат.

В разі невикуплених акцій (протягом трьох місяців прострочення) їх анулюють, статутний фонд зменшується на величину невикуплених акцій відповідно до чинного законодавства.

Внески приймають на рахунок № 010901 в АКБ «Фінбанк» Одеси, МФО 328685.

Оплату акцій можна здійснювати в національній валюті, а також в іноземній валюті з перерахунком суми вкладу в іноземній валюті за курсом Національного банку України на день купівлі.

Акціонери мають право брати участь в управлінні банком особисто або через своїх повноважних представників. Одна акція дає право одного голосу.

Акціонери мають право одержувати дивіденди від діяльності банку, отримувати інформацію про стан справ банку, а також інші права, передбачені законодавством України і статутом банку.

Чинники ризику в діловій діяльності банку, які можуть призвести до зниження рівня дивідендів, полягають у можливих негативних змінах у податковій політиці вищих органів влади, Національного банку України щодо банків.

Порядок виплати дивідендів визначають загальні збори акціонерів згідно з Законом України «Про цінні папери та фондову біржу».

Розмір оплачуваних дивідендів визначають загальні збори акціонерів раз на рік, в місячний термін після проведення загальних зборів акціонерів, за результатами підсумків фінансового року.

Терміни передплати акцій четвертого випуску:

початок — 25 липня 1995 р.

закінчення — 25 січня 1996 р.

Юридична адреса і адреса для передплати: Україна, 270104, м. Одеса, пр-т Димитрова, 13, тел. 63-27-61, 28-03-85, 22-08-37, 28-06-13.

туристичне бюро **Україна**

Тел. (044) 227-0662, 227-2413, 227-6783

Киев, ул. Саксаганского, 43

Смотрите передачу "Высший класс" по ICTV каждую пятницу в 20[15], по УТ3 каждое воскресенье в программе "Сезон"

ИТАЛИЯ от 475$

Венецианская ривьера, Лидо ди Езоло
- авиаперелет Киев-Верона-Киев; ТУ-134;
- проживание: гостиницы ***, аппартаменты;
- питание: завтрак, ужин;
- экскурсии: Венеция, Падуя, Верона, Флоренция, озеро Гарда;
- вылет по субботам

ИСПАНИЯ от 670$

о-в Майорка
- авиаперелет Киев-Пальма де Майорка-Киев; на самолете ТУ-154;
- проживание: гостиницы ***, ****, *****;
- питание: завтрак, ужин;
- экскурсии: обзорная по Пальма де Майорка, коррида, на о-в Ибица, средневековый ужин;
- вылет по четвергам

ТУРЦИЯ от 450$

Анатолия, Кушедасе
- авиаперелет Киев-Измир-Киев; ТУ-154;
- проживание: гостиницы ****, *****-de Lux
- питание: завтрак, ужин;
- экскурсии: Измир, Эфес, заповедник Памукале;
- вылет по пятницам

БОЛГАРИЯ от 310$

Золотые пески, Албена, Солнечный берег, Кранево
- авиаперелет Киев-Варна-Киев; авиакомпания Балкан;
- проживание: гостиницы **, ***;
- питание: завтрак, ужин;
- вылет по понедельникам и четвергам

Голландия за авто 269$

- авиаперелет Киев-Прага;
- трансфер: Прага-Нордвольде;
- проживание в мотеле

СКИДКИ

на туры при оплате путевки за:
70 дней — 5%; 50 дней — 3%;
60 дней — 4%; 40 дней — 2%;
30 дней — 1%.
Постоянным клиентам скидка — 5%.

АВИАКАССЫ

по продаже билетов на Международные Авиалинии Украины и другие авиакомпании

Региональные представительства:

Винница (0432) 32-36-02, 32-49-01;
Днепропетровск (0562) 45-45-94, 44-10-73, 46-10-23, 45-88-92;
Донецк (0622) 55-03-43, 90-45-23, 91-12-55, 91-16-69;
Запорожье (0612) 63-83-30, 34-26-42, 64-26-04, 39-59-38, 64-46-37, 64-18-35;
Кировоград (0522) 24-24-10;
Кременчуг (05366) 2-01-63;
Львов (0322) 79-91-19;
Луганск (0642) 52-20-71;
Мариуполь (0629) 33-61-98, 33-34-03;
Ровно (0362) 22-07-12;
Симферополь (0652) 25-70-57;
Севастополь (0692) 52-53-51;
Сумы (0542) 32-04-13;
Харьков (0572) 45-40-36, 20-65-27, 20-65-18, 43-70-00, 32-00-90;
Черновцы (03722) 2-67-01, 2-80-28;
Чернигов (04622) 4-25-29;

Лицензия № 000178

Недвижимость на Кипре в кредит

75% стоимости понравившейся Вам недвижимости оплачивает Кипрский банк, открывая Вам кредит на срок до 10 лет. Для этого Вам достаточно посетить Кипр, осмотреть предлагаемую недвижимость, выбрать то, что нужно — и дом Ваш. Вы сможете жить на Кипре в любое время, не неся большие расходы на аренду жилья. Кроме этого, Ваша недвижимость может приносить доходы. Мы поможем Вам сдать ее в аренду на время Вашего отсутствия.

Для информации телефон в Днепропетровске (056) 2-239-165.

MIM IMI

МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ
INTERNATIONAL MANAGEMENT INSTITUTE
(МІМ-КИЇВ)

Оголошує конкурсний набір слухачів на ліцензовану Міністерством освіти України програму "Магістр ділової адміністрації" (МДА) в галузі зовнішньо-економічної діяльності на 1996-1997 учбовий рік (денну і вечірню форми навчання).

Документи: анкета, автобіографія, заява про бажання навчатись, копія диплому про вищу освіту (вчену ступінь), лист-рекомендація організації, котра направляє кандидата з гарантією про оплату за навчання, 4 фотокартки 4х6 см (для іноземного паспорту), медична довідка Ф-086 приймаються до 1 грудня 1995 року за адресою:

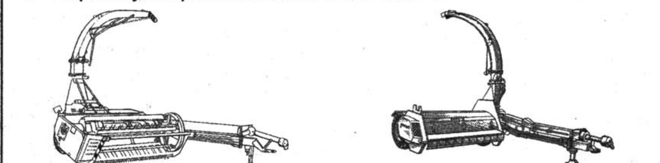
252057, Київ, пр. Перемоги, 54\1,
тел (044) 446-21-86, 446-24-47
факс (044) 446-24-47

Без сучасних та надійних сільськогосподарських машин село не відродити

А/Т «Білоцерківсільмаш» — ваш надійний партнер.

Ми виготовляємо і реалізуємо:

- ✓ комбайни кормозбиральні причіпні КПИ-2,4;
- ✓ комбайни роторні причіпні «Рось-2»;
- ✓ косарки-навантажувачі трав «Рось-6»;
- ✓ подрібнювачі пожнивних решток «Ротор-3»;
- ✓ косарки навісні КС-Ф-2,1Б;
- ✓ борони дискові важкі БДВ-6;
- ✓ борони універсальні комбіновані БУК-4.

Чекаємо ваших замовлень. Укладаємо угоди на поставку.

Дешевше не купиш — краще не знайдеш.

Адреса: 256400, м. Біла Церква Київської області, бульвар 1 Травня, 13, А/Т «Білоцерківсільмаш», відділ збуту та маркетингу.
Телефони: (04463) 5-10-17, 34-3-35. Факс 5-84-30. Телетайп 331247 «Блик».

Українська Правнича Фундація

при співпраці з

Асоціацією Українських Правників, Українською Нотаріальною палатою, Спілкою адвокатів України, Спілкою юристів України

спільно з

Асоціацією адвокатів Франції, Асоціацією адвокатів Іспанії, Американською асоціацією юристів

проводить

Міжнародні семінари за програмою створення Незалежної професійної організації юристів.

Семінари відбудуться:
24, 25 липня 1995 року
м. Львів, конференц-зал профцентру «Карпати», вул. Володимира Великого, 50.
27,28 липня 1995 року
м. Івано-Франківськ, конференц-зал обласної Ради народних депутатів, вул. Грушевського, 21.

Семінари проводять члени професійних організацій юристів **Франції**, Іспанії, Канади, США.

До участі запрошують адвокатів, нотаріусів, суддів, викладачів права, студентів юридичних вузів, працівників юридичних фірм.

Початок засідань о 9 год. 30 хв.

Главные врачи стоматологических поликлиник и районных медицинских объединений!

Стоматологическую продукцию «ЛЕК д.д.» (Словения) для вас представляет «СЕБ-Фармация». «СЕБ-Фармация» предлагает широкий спектр материалов для терапевтической и ортопедической стоматологии производства «ЛЕК д.д.» (Словения).

«СЕБ-Фармация» предлагает композиционные материалы световой и химической полимеризации — для восстановительной (реставрационной) стоматологии: дентальные сплавы, формовочные смеси, гипсы, а также оттискные материалы для зубопротезирования.

«СЕБ-Фармация» представляет материалы для лечения и реставрации зубов производства «ЛЕК д.д.» (Словения).

Все материалы прошли клинические испытания и зарегистрированы в Минздраве Украины.
«СЕБ-Фармация» также приглашает на работу менеджера — доктора - стоматолога.
Информация по адресу: 252021 Киев — 21, Кловский спуск, 13-а. Тел.: 291-49-48; 293-29-78.

МЫ БЛИЖЕ, ЧЕМ ШВЕЙЦАРИЯ!

PAREX BANK

СПРАВКИ О ТЕКУЩИХ КУРСАХ
тел. 213534

КОДИРОВАННЫЕ СЧЕТА
тел. 210779

НАЛИЧНАЯ ВАЛЮТА ЗА БЕЗНАЛИЧНУЮ
тел. 223378

КОНВЕРТАЦИЯ ВСЕХ ВАЛЮТ
тел. 213768

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПЛАТЕЖНЫЕ КАРТОЧКИ VISA, MASTERCARD
тел. 229533

ул. Смилшу 3, Рига LV-1522, Латвия
Тел.: (3712) 228672, 222289, 222291
Факс: 215201, 222464, 220182

MFM **Реализуем**

мини-пекарни любой комплектности;
микродобавки для хлеба;
оборудование для производства сгущенного молока, спирта, томатпасты, пельменей, мороженого, сахарной ваты, грили и др.;
макаронные прессы;
минмолзаводы;
пивзаводы.

Одесса, ул. Преображенская, 28.
Тел./факс: (0482) 256227, 256266, 264490.

ООО фирма «Кристи плюс» сообщает, что Арбитражный суд Харьковской области, находящийся по адресу: Харьков, Дом Советов, ул. Сумская 64, возбудил дело № 1835/5-54-11945 о банкротстве ООО фирмы «Кристи плюс» (адрес: Харьков, ул. Мерефянское шоссе, д. 26, кв. 61. Просьба к кредиторам и санаторам подать в Арбитражный суд все претензии и предложения по поводу санации должника в течение месяца со дня опубликования этого объявления.

Якщо вам потрібні

трактори ЮМЗ, комбайни зернозбиральні

телефонуйте нам

Ціни нижче заводських!

Тел.: (05618) 31399, 31300.
Факс (05618) 31399.

Інформація про випуск акцій

Акціонерний комерційний «Торгово-Промисловий банк» продовжує термін передплати на акції банку до 10 серпня 1995 року за рішенням позачергових зборів акціонерів банку від 6 липня 1995 року (протокол № 4). Після вказаного строку передплата припиняється.

У зв'язку з наведеним вище, дата скликання установчих зборів Акціонерного комерційного «Торгово-Промислового банку» переноситься з 27 липня 1995 року на 17 серпня 1995 року.

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ,
«Голос України»

З натури

І сказав прокурор...

Розповідав фермер-земляк:

— Відібрав у мене колгосп землю. Мовляв, незаконно виділили, а от розібрались і... Це було таке дикунство — словами не передати. Та я й не про те — про інше.

Узявся відсудити землю. Де тільки не побував! Навіть на трибуну сесії районної Ради пробився — є таке право у виборця. Твердять мені: землі і так замало. А я перед цим об'їхав мало не весь район — сотні гектарів бачив під бур'янами. Як же так, кажу, у колгоспі земля марнується, а фермеру — нема?

«Наклеп!» — кричать із залу, звісно, хто. Міліцію покликали — виставили мене із залу засідань.

Я — до районного прокурора, він уже знав мою справу. Аж посірів, як мене знов побачив. Ходить по кабінету і майже кричить: «Що ти бунтуєш? От скажи мені відверто: приїхав я у твоє господарство — ти даси мені м'яса, меду, яблук — чи що там у тебе — даси?»

— Та коли по-людськи, — кажу, — чому не пригостити?

«От-от — пригостити. А в колгоспі не тільки пригостять, а ще і в багажник покладуть — і м'яса, і сала, і ще дечого. Бо... поважають. А що мені з тебе?»

Він при мені подзвонив до райсуду і сказав: «Зробіть усе, щоб землі він не одержав. Нема з фермера користі... державі».

Кому музика, кому супровід

Теперь як побачу на київських вулицях афіші з прізвищем знайомого музиканта-віртуоза, мимоволі пригадується його немузична розповідь:

— Запросили мене з колегами на високий прийом — в нашу країну прибув президент великої держави. З дружиною, з почтом.

Отже, прийом. Після котрогось там тосту дали мені знак — граю. А краєм ока стежу за аудиторією. І що ж бачу? З першими акордами гість-президент і його дружина відклали виделки, ножі. Їм запропоновано музику — і вони слухають музику!

А наші?.. Наші цокотять столовими приладами, жують, запивають. Як і раніше — після з'їздів, конференцій, форумів.

Від цього погляд у мене, певне, був сумовитий. І це, здається, помітив заокеанський президент. Він по-товариському кивнув мені. Не всі ж, мовляв, меломани.

Пізніше до мене підійшов хтось із його почту і сказав, що їхній президент з дружиною хочуть сфотографуватися зі мною для сімейного альбому.

І ми сфотографувались. Приємно, все-таки, потрапити до сімейного альбому шанувальника музики. Все о'кей, як мовиться. Тільки не все, не все...

Самі обирали!

Голова колгоспу збив машиною дитину. Лікарям не вдалося її врятувати...

Слідство довело: голова сідав за кермо, добряче перед тим хильнувши. Отже, злочин. А злочинець має постати перед судом. Однак голова— депутат Ради. Недоторканна особа. Дозвіл на арешт може дати тільки Рада.

Довгенько «ставили питання на порядок денний». Врешті, поставили. Проголосували.

Проголосували: колегу-депутата правосуддю не видавати...

І чи не вперше змучені горем батько й мати — і не тільки вони — були приголомшені думкою: кого ж ми обрали до Ради?

Та невже задля цього треба обов'язков дочекатися горя, щоби прозріти?

Календар

ЯК ЛИПЕНЬ І СЕРПЕНЬ ДОВГИМИ СТАЛИ

Ви, без сумніву, давно помітили, що два літні місяці- сусіди липень і серпень мають по 31 дню. Всі інші (крім лютого) чергуються — 30 — 31 день. А тут— висока рівність. Як і коли це сталося?

Жодних астрономічних законів чи секретів у цьому нема. Це просто ще одне нагадування про те, як вожді намагаються пропхатися в історію, увічнити своє ім'я. Та ще й нібито не самі, а «йдучи назустріч бажанню народу», задля загального «почуття глибокого задоволення»...

Так ось. У 46 році до нашої ери римський імператор Юлій Цезар реформував календар. Щоправда, все продумав і розробив астроном Созіген, та він, зрозуміло, тільки підручний імператора, тому новий календар, як відомо, нарекли юліанським.

Однак Цезарю цього було замало, він вирішив ощасливити народи — і місяць «квінтиліс» (липень) перейменував на юлісус. А щоб він серед інших вирізнявся, імператор дав «своєму» місяцеві 31 день — на той час це було найбільше.

Через 19 років імператором став Август. Насправді він Октавіан, та взяв собі нове ім'я, бо «агуст, августин» — це «величний, священний», відтоді багато хто вимагав називати себе «августійним»...

Закоханий у нового імператора, сенат увічнив його ім'я: наступний місяць секстиліс назвав августом. Але він мав 30 днів. Такого найперший августійший стерпіти не міг і наказав додати до «свого» місяця день, щоби вічно стояти поруч із Цезарем, який колись, до речі, усиновив Октавіана.

Але де ж брали імператори додаткові дні? Ясно, що в когось треба було їх відняти. Відчикрижили у лютого, який був тоді останнім місяцем року.

Це, власне, теж цікаво: лютий був дванадцятим місяцем. У назвах ряду місяців цей конфуз очевидний. Скажімо, «октобер» — це «восьмий», насправді жовтень — десятий місяць, «децембер» — «десятий», хоча тепер він дванадцятий.

Наші пращури обійшли ті конфузи, бо зберегли свої назви місяців. Обійшлися вони і без імператорських «благодіянь». В українській мові назви цих двох літніх місяців досить поетичні й глибокозмістовні — липень і серпень.

Смачного!

ПОРАДИ ЗЕЛЕНОГО СЕЗОНУ

КАЖУТЬ, наш земляк поцікавився в Америці:

— Коли у вас починаються свіжі овочі, фрукти і всяка зелень?

— О шостій ранку, — сказали йому.

У нас поки що виміри інші: час овочів та фруктів — переважно літо. Отож, сезонні поради.

Салат по-уманськи

49 г свинини, 1/2 картоплини, 0,5 морквини, 0,5 огірка, 2 чайні ложечки зеленого горошку, 1 ст. ложка майонезу, 1 чайна ложечка соусу «Південний», 1/3 помідора.

Картоплю зварити, порізати кубиками й заправити майонезом та соусом «Південний». Відварену охолоджену свинину нарізати шматочками завтовшки 0,5 см і завдовжки 4,5 см і скласти зверху. Оздобити салат букетиками із зеленого горошку, моркви, огірка і помідора.

Груші в соусі з білого вина

4—6 груш, 100 г білого вина, 100 г сметани, 100 г цукрової пудри, 40 г вершкового масла.

Помиті та очищені груші розрізати начетверо і вибрати насіння. Розтопити масло, додати цукрову пудру, перемішати й покласти в нього груші. Поставити на легкий вогонь і, коли груші трохи підрум'яняться, влити вино. Тушкувати кілька хвилин під кришкою. Коли груші розм'якнуть, зняти з вогню і влити сметану. Через хвилину викласти на тарілки. Смакувати можна як гарячими, так і холодними.

Різне

* Чистіть і ріжте овочі безпосередньо перед готуванням і не тримайте їх у воді — частина вітамінів і мінеральних солей у воді руйнується або розчиняється. Лише цвітну капусту варто класти у воду на півгодини з оцтом і сіллю, щоб «викурити» комашок.

* Не варіть овочі кілька годин і не наливайте в каструлю води більше, ніж потрібно. Посудину щільно накривайте. Так вітамінів збережеться удвічі більше. Виняток — квасоля. Тушкуйте її у відкритому посуді, інакше вона почорніє.

* Салати заправляйте майонезом, сметаною або оцтом безпосередньо перед вживанням. Якщо вони постоять 2—3 години, втратять майже всю поживну цінність.

* Зів'яла зелень кропу, петрушки, селери знову стане свіжою, якщо її покласти у воду з оцтом (чайна ложечка на півсклянки води).

* Перед тим, як покласти овочі у холодильник, ретельно помийте їх, вологими складіть у посуд, який щільно закривається. Так вони краще зберігаються.

* Буряки, на відміну від інших овочів, у солоній воді не варять — від цього вони стають менш смачними.

* Кислота затримує варіння овочів, тому оцет, лимонну кислоту, томат, свіжі помідори додають у борщ тоді, коли овочі майже готові.

* Кладіть овочі не в холодну, а в киплячу воду — це збереже вітаміни. Багато цінних речовин переходять у відвар — його можна використовувати для приготування супів, соусів.

Усяка всячина

Позитивний відгук

Читач — знайомому письменникові:

— Ваш новий великий роман ще з більшим задоволенням... не читав.

Скільки?..

Зарубіжні хірурги розробили метод повернення жінкам дівочості. Без сумніву, делікатна операція має свої тонкощі, та на прес-конференціях з цього приводу журналісти майже хором ставлять одне й те саме питання:

— А скільки разів жінка може знову стати дівчиною?..

З автобіографії

Народився і виріс. Вихований в дусі. Не був. Не маю.

Спасибі ще раз!

Дорога редакціє! Скористався з вашої поради — вивів іржаві плями з простирадла з допомогою, як ви й писали, лимонного соку. А тепер надрукуйте пораду, як вивести лимонні плями.

Солодка пастка у пастці безробіття

І кіно, і саме життя засвідчили: іноземні розвідники чи інші відповідальні працівники нерідко «клюють» на красиву жінку. Отож їм успішно влаштовували солодкі пастки і в такий спосіб добували в них таємниці. «Інтернаціональна» любов створює загрозу державі — так офіційно класифікували це у США. Тут діяла сувора заборона працівникам посольств мати такі зв'язки з місцевими красунями.

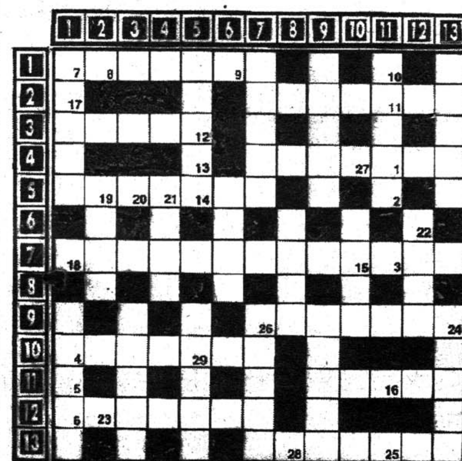
Нині цю заборону скасовано. Отже, солодкі пастки тепер збиткові і їх виконавцям загрожує безробіття?

Кулінарія

Оригінальний рецепт запропонував один з рівненських гумористів:

У живіт вкинь курку
і залий вина —
от тобі і курка
заливна.

Кросворд із прислів'ям

Якщо по горизонталі й вертикалі ви впишете правильні відповіді, на вас чекає нагорода: у клітинках 1—29 ви прочитаєте цікаве українське прислів'я.

По горизонталі: 1. Миргородський майстер бізнесу на мертвих душах — прототип гоголівського Чичикова. 2. Найприємніша частина з'їздів, конференцій, прийомів. 3. Він був перший, і держава його називалася, як і він. 4. Городина, в якій, за традицією, знаходять дітей. 5. Те, що в'язали нежонатим. 7. Звання, котре відомий генсек не встиг присвоїти. 9. Найперший музичний інструмент під час показухи. 10. Те, що заїдало попа. 11. Спритні люди мають його з усього, навіть із сокири. 12. Майже постійний епітет до казкового Іванка. 13. Вона довела: народити Геракла можна, маючи справу із Зевсом.

По вертикалі: 1. Традиційна схованка для шила. * Кавун — овоч, фрукт чи що? 2. Корінь знаменитого конячого прізвища (за Чеховим). 3. Те, за що хапають рибу і не тільки її. 4. Один із бременських музикантів. 5. Той, заради кого ночей не сплять та борються політики, депутати. * Те, що буває, як кажуть, наслано. 6. Має десять ніг, а бігає боком і плаває. 7. Найкращий захист. * Побрехенька. 8. Вираз обличчя або ж підступний вибуховий снаряд. 9. Кайдаш, син Кайдаша. * Те, що досі плутають з базаром. 10. У декого — єдиний аргумент. 11. Найперший радник колишнього президента США Рейгана. 12. Те, що з вигодою запродують сатані. 13. Той козак, що вічно грає. * Жаль звірка, та шапка з нього гарна.

Відповіді до кросворда, надрукованого 10 червня

По горизонталі: 1. Симоненко. 5. «Тронка». 6. Ююба. 7. Вакула. 10. Агні. 12. Торг. 14. Журнал. 16. Орлі. 17. Пєшков. 18. Лермонтов.

По вертикалі: 1. Сосюра. 2. Октавіан. 3. Нанду. 4. Отара. 8. «Котлован» (А. Платонов). 9. Лір. 11. Гну. 13. Глібов. 14. Жупел. 15. Рішар.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ.
Редколегія: С. ПРАВДЕНКО (головний редактор), О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 358222.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311135.